

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

Ljubljani na dom dostavljen:		v upravnistvu prejemani:	
celo leto K 24—		celo leto K 22—	
pol leta 12—		pol leta 11—	
četrt leta 6—		četrt leta 5:50	
na mesec 2—		na mesec 1:90	

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izkaže vsak dan svojo izkaznico medelje in praznika.

Inserati veljajo: peterostopna pešit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vnosilave naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 83.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:		za Nemčijo:	
celo leto K 25—		celo leto K 28—	
pol leta 12—		pol leta 13—	
četrt leta 6:30		četrt leta 7:30	
na mesec 2:30		na mesec 3:00	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor depisica ali znakica.

Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 83.

Kriza na Ogrskem.

Dunaj, 13. februarja.

Ogrska se nahaja v akutni krizi. Po dolgih konferencah z avstrijskimi ministri in generali, po ponovnih avdiencah pri cesarju in raportih pri prestolonasledniku, se vrača ogrski ministrski predsednik skoraj s praznimi rokami k »svoji« opoziciji, ki že pripravlja svoje obstrukcionistično orožje, da započne v imenu ogrske neodvisnosti proti grofu Khuenu in njegovi »delovni stranki« boj na nož.

Postulatna politika madžarskih državnikov je tokrat doživela razočaranje. Že v prvih konferencah grofa Khuena na Dunaju, se je pokazalo, da se merodajni krogi monarhije in »ostrotranske polovice« nikakor ne morejo navdušiti za mirovne načrte ogrskega kabinetnega šefa, ki se je hotel odkupiti obstrukciji v budimpeštanskem parlamentu s koncesijami, katere bi plačale monarhija in avstrijske dežele. Grof Khuen je takoj nato spretno proglasil, da zahteva, o katerih je prišel barantat, nikakor niso njegove, da se z njimi ne identificira — predstavil se je javnosti kot objektivni referent o predmetu ogrskega parlamentarnega spora. Še en teden se je trudil, napel vse sile, prigrvarjal, prepričeval — in ko se tudi v konferencah poslednjih dni pri merodajnih krogih ni hotela pojaviti prav nikakršna popustljivost — tedaj se je odločil za boj proti obstrukciji neodvisnikov, izprosil si od vladarja potrebna pooblastila ter se odpravil v Budimpešto ne le kot državnik, ki nese Kossuthu in Justhu v togi mir ali vojsko, temveč tudi spreobrnjeni politik, ki naenkrat spoznava, da so zahteve neodvisnikov, katere udeležiti se je trudil 14 dni z vso umetnostjo svoje državniške kvalitete in izkušnje, tudi z ogrskega stališča deloma popolnoma — nesprejemljive.

Danes je prišel grof Khuen svoja pogajanja s Kossuthom in Justhom. Od onih šest postulatov, katere smo zadnjič označili kot bistvene točke spora za brambno reformo, bo grof Khuen vrnil štiri kot »inaceptabelne«, glede dveh pa mu bo poudaril skromni uspeh. Le glede tekstacije 3. brambnega zakona in deloma glede vprašanja emblemov in grbov so se dunajski činitelji nekoliko udali ogrskim zahtevam. V § 3., ki določa

obrambni delokrog skupne armade, se naj dosednji terminus »avstrijsko - ogrska monarhija« spopolni s pristavkom: »to je ozemlje obeh držav in monarhiji pripadajočih dežel.« poudari torej dualistični značaj države in ustavopravna samostojnost Ogrske; zahteva, naj bi se tekst formuliral tako, da bi Bosna in Hercegovina bili posredno ali neposredno deklarirani za ogrski deželi, se ni ugodilo. Glede vprašanja grbov in emblemov se je moral grof Khuen zadovoljiti z obljubami, da se bodo tozadevne študije v smislu ogrskih zahtev čim najresnejše in najhitreje nadaljevale ter da je upati na ugodno rešitev tega vprašanja.

V vseh ostalih točkah se glasi odgovor, ki ga je dobil grof Khuen: Ne.

Prisposobljivost ogrskega ministrskega predsednika ne pozna mej — uavzlic popolnemu fiasku svoje dunajske misije, je danes oznanil madžarskim časnikařem, »da je vse v redu« . . .

Zaenkrat se zdi, da je v redu le — neodvisna obstrukcija. Že naprej, torej predno se je Khuen še obrnil na voditelja osemindesetnikov Kossutha, proglašajo pristaši tega neodvisnega krila, da je Khuenov uspeh popolnoma nezadovoljiv in da je ministrski predsednik podlegel dunajskim vplivom ter izdal »svete interese« ogrskega naroda. Napovedujejo mu boj in grozijo s parlamentarnimi ekscesi ter kličejo: »apelirajmo na narod« . . .

S še ostrejšim odporom se obračajo proti Khuenu Justhovei, katerih deviza je, kakor znano, »predno se sploh govori in razpravlja o brambni reformi, je treba izvesti reformo volilne pravice«. Pri Justhovei so torej državnoopravni postulat Kossuthove stranke še komplicirani z volilno zadevo. Khuen jim ponuja pravico: v jeseni hoče predložiti parlamentu predlogo o reformi volilne pravice, ki bi naj »zmerno« razširila število volilnih upravičencev ter z eno upoštevala »narodni značaj« ogrskega kraljevstva, volilno reformo torej, ki nima ničesar opraviti niti s splošnostjo, niti z enakostjo volilne pravice. Justhovei se seveda za pravice nemadžarskih narodov ne ogrevajo, toda gola obljuba grofa Khuena se jim zdi vendarle premajhna cena za opustitev obstrukcije.

V četrtek začne v ogrskem parlamentu zopet razprava o brambnih

predlogih. Grof Khuen hoče v imenu vlade podati primerne izjave, o katerih se bo gotovo razvila obširna debata.

Razpoloženje v opoziciji je zelo bojovito in grofu Khuenu se grozi, da v četrtek niti govoriti ne bo mogel, ker ga hočejo neodvisniki ukričati. Boj proti močni obstrukciji, ki šteje nad sto mož, je skoraj brezuspešen. Morda poskusi vladna stranka z ostrim poslovnikom, dolgimi sejami in eventualno tudi nasilnimi sredstvi — toda pravega poguma nima. Grof Khuen ima v žepu cesarjev dekret, s katerim lahko razreže zbornico in uduši neprijetne nasprotovale glasove. Seveda ne za vedno. Pri vsej umetnosti madžarske volilne taktike se tudi Khuenu ne bo posrečilo, uničiti postojanke nasprotnikov dualizma v deželi in smatrati je treba, da pokoplje ogrski parlament pod svojimi razvalinami tudi — ogrskega ministrskega predsednika.

Poslanec Lenarčič o deželni upravi in deželnem gospodarstvu.

(Govor v seji deželnega zbora dne 13. februarja.)

Gospodje predgovorniki v tej debati so nam na podlagi raznih števil in letnih računskih sklepov in proračunov podajali razne slike, ki so bile posledica združenja teh števil v svrhu, kakor so jo gospodje predgovorniki ravno imeli pred očmi.

Bodi tudi meni dovoljeno seči po takem številčnem materialu, ki je vzel deloma iz proračuna 1912, deloma iz računa za leto 1910 in iz knjigovodskih podatkov za leto 1911. Slika, ki se mi na ta način sestavlja in katero gledam iz popolnoma objektivnega stališča, nikakor neče postati tako svetla in razveseljiva, kakor jo je imel gospod poročevalec pred očmi.

Gospoda, moja! Novega vam ne morem mnogo povedati, ker so se vse izven gospoda poročevalca vže trije govorniki pečali s številkami, vzemi deloma iz proračuna, deloma iz drugih virov. Pri sestavi svojih števil imel sem pred očmi namen priti na jasno, kako stojimo danes z dežel-

nim premoženjem v kolikor se tiče deželnih dolgov na eni strani in deželnih mobilnih sredstev na drugi strani. Ob sebi umevno je, da taka slika glede čistega vsega premoženja deželnega nikakor ne more biti popolna, kajti sicer bi moral združiti tudi vse nepremičnine ter v njih nahajajoče se premičnine, dalje vrednostne papirje kakor jih imamo pri raznih ustanovnih in drugih zakladih. Jaz teh vrednot nisem vpošteval, ker je imam za nekaj več ali manj stalnega, in ker se tudi dohodki iz teh vrednot kot nek stalen vir izkazujejo pri posameznih zakladih in so tudi deloma le v upravi dežele in torej le deloma vplivajo na proračun deželnega zaklada, katerega sedaj pretresavam.

Poročilo finančnega odseka nam izkazuje skupne potrebe 6.630.326 kron in lastnega pokritja 2.594.512 kron, torej primankljaja 4.035.814 K ki naj se pokrije kakor 1911 z raznimi dokladami v proračunanem znesku 2.430.000 K. Ostane nepokritega primankljaja 1.578.814 K. Gospodom je znano in gospodje predgovorniki so v glavnih potezih vže poudarjali, da zavzemajo med stroški glavne postavke 1. deželna uprava 481.826 K. 2. Zdravstvo in dobrodelstvo 1 milj. 303.610 K. 3. Ponk in umetnost 2.178.611 P. 4. Dolgovi 1.195.257 K. 5. Deželna kultura 537.708 K. Med dohodki pa 1. Javna varnost, povračila tujih prisiljenecv in dobiček prisilne delavnice 489.924 K. 2. Zdravstvo in dobrodelstvo, povračila 301.216 K. 3. Dolgovi, to so obresti začasno naloženega denarja od ostajajočega odposojila 472.500 K. 4. Državni prispevek od osebnih davkov 250.000 K in od zganja 940.000 kron. Drugi zneski med potrebščinama ne dosegajo 1/4 milijona in med dohodki ne 150.000 K.

Ali so ti zneski optimistične ali pesimistične sestavljeni, kakor nam jih podaja deželni odbor, oziroma finančni odsek, ne bom preiskaval. Naravno, da jih kritikuje vsako s svojega, bodisi objektivno optimističnega, oziroma pesimističnega ali pa iz strankarskega stališča. Slišali smo v tej debati vsa ta kritikanja. Jaz se držim srednje poti in vzamem zneske kot resnične, take kakršni so.

V letu 1910 smo mislili, da bomo shajali z normalnimi dohodki. Govorilo se je tudi o prihranku 1.000.000 K. Toda če pogledam v računski zaključek za 1910 najdem, da

se je moralo najeti notranje posojilo v pokritje stroškov in sicer pri melioracijskem zakladu 222.000 K, pri garancijskem zakladu dolenskih železnice 221.840 K, pri vseučiliškem zakladu 120.880 K, skupaj 564.720 K. Lojalno priznam, da stoji temu nasproti neka investicija za električno centrale v znesku 135.157 K 39 v. Koliko je objekt, ki se je tedaj kupil, resnično vreden, tega ne vem, ga tudi ne morem presoditi, ker mi manjkajo zato potrebni podatki.

V finančnem odseku se nam je povedalo, da je to skupna odkupnina za razne vodne pravice, katere omogočujoče izrabiti vodne sile da 10.000 konj. sil ter da se ima tudi ponudbe od strani privatnikov za te pravice, katere ponudbe daleč presega navedeno vsoto.

Jaz sem v svoje pomirjenje povpraševal po podatkih glede teh ponudb, pa jih nisem mogel dobiti. Če bi jaz imel kaj odločevati in bi se mi stavila daleč lastne stroške presegajoča ponudba, govorilo se je o trikatnem znesku, bi se prav nič ne pomišljaj, marveč si mislil »Besser der Spatz in der Hand als die Taube am Dach« ter ponudbe sprejel.

Konec leta 1911 je zopet izkazalo se, da zlata doba še ni prišla, in da primankljaj noče izginiti če se še tako trdovratno držimo misli, da bomo »shajali« in da nepokrit primankljaj izkazujejo le v gotovini skritim namenom, kajti če pogledam, kako smo gospodarili v deželi, vidim da se je ono notranje posojilo znatno povečalo in sicer za precejšnje zneske. Tudi za leto 1911 se ne bode moglo govoriti o prihrankih kakšnega milijona, kar nam poizvedbe kažejo, tudi če nimamo tiskanega računskega zaključka za 1911 pred sabo, da smo garancijski zaklad dol. žel. navrtali za 346.580 K in veliki vir melioracijski zaklad za 1.508.600 K, skupaj za 1.855.180 K. Res je, da se je poplačal dolg vseučiliškemu zakladu, zato da se je isti v polnem obsegu porabil v druge znane namene. Če torej od tu navedenega zneska 1.855.180 K odšedem prejšnje zadolženje 564.720 K vidim, da se je dežela za tekoče potrebe zadolžila na novo za 1.290.460 K. Od tega zneska pripada zopet za nakup vodnih prav izven Završnice ca 85.000 K in za Završnico 15.000 K, skupaj 100.000 K, vsled česar se skaže čisto novo nepokrito zadolženje z 1 milj. 190.000 K.

plemenitega bratrance preveč veselja; za zdaj se moram od vas posloviti. Gospod Colonna — mir z vami; gospod Adrian — moj viteški brat, spominjajte se svojega poziva.

Vitez av. Ivana se je poslovil z lahko in neprisljano ljubeznivostjo. Stari baron se je z molččim poklonom opravičil Adrianu in je sledil Montrealu v sosedno sobo.

»Gospod vitez,« je rekel, ko je zaprl vrata za seboj in potegnil Montreala v kot pri oknu. »Na zaupno besedo! Nikar ne mislite, da zaničujem vašo ponudbo, a tem mladim ljudem je treba prizanašati. Vaš načrt je velik, plemenit in ugaja mojemu srcu. Zahteva pa časa in previdnosti. Mnogo jih je v moji rodovini, ki jih moram šele pridobiti, ker imajo pomisleke, kakor oni vročeglavec. Pot je lep, a prej ga je treba natančno preiskati. Saj me razumete!«

Montreal je vrgel izpod stianje in obvi pogled na Štefana. Potem je odgovoril:

»Mojo ponudbo mi je narekoval prijateljstvo do vas. Zveza lahko pogreša Colonne, a bojte se časa, ko Colonna ne bode mogli obetati brez te zveze. Ogrite se naokrog. V Rimu je več svobodnih, da pogumnih in delavnih mož, kakor si morete misliti. Čuvajte se Rienzija! Zdravstvujte, kmalu se zopet vidiva.«

(Dalje prihodnjik.)

LISTEK.

Rienzi, zadnji tribunov.

Zgodovinski roman.

Spisal Edward Lytton - Bulwer.
Prva knjiga.
(Dalje.)

»Gospod Gautier de Montreal,« je dejal Adrian in je vstal s svojega sedeža, da bi dal duška s težavo dole zadržani nevolji, »žalosti me hudo, da more pod streho prvega rimskega mestjana tujec mirno in neprekinjeno podžigati našo častihlepnost tako, da naj bi tekmovala s krivdo in z zavrneno slavo kakšnega Viscontija ali Pepolija. Govorite gospod,« se je obrnil do Štefana, »govorite plemeniti bratrance in povejte temu rešitelju iz Provence, da je gotovo, če kak Colonna že ne more obnoviti prejšnje znamenitosti Rima, zadnjih razvalin svobode noben Colonna ne bo razdejal.«

»Čemu to, Adrian, čemu to, dragi bratrance,« se je oglasil Štefan. »Prosim te, pomiri se! Plemeniti Gautier, mlad je še — mlad in prenačilen; ni vas hotel razžaliti.«

»O tem sem prepričan,« je rekel Montreal hladno, a z velikim samozatajevanjem. »Iz njega govori trenutni vtisk — to je hvalevredna na-

paka mladosti. V njegovi starosti sem to napako tudi jaz imel in nekaterikrat bi me bila moja prenačilenost veljala skoro življenje. Ne, gospod, ne — ne segajte tako pomembno po svojem meču, kakor bi menili, da vam grozim; ni mi v mislih taka predrznost. Verujte mi, da sem se v vojnah navadil dovolj previdnosti, da ne izzivam po nepotrebnem meča, ki sem ga že videl v boju zoper veliko premoč.«

Vitezova vljudnost in njegova omemba na slučaj, pri katerem je Montreal morda Adrianu celo življenje rešil, to je ganilo Adriana, da je proti svoji volji podal Montrealu roko.

»Zaradi svoje vročkrvnosti za služim grajo,« je rekel Adrian prostodušno in je resno dostavil. »Ta moja razburjenost vam priča, da vaša ponudba ne more vzbuditi zanimanja med Colonnii. Da, pričo svojega plemenitega bratrance s drznem vam povedati, da bi ga zapustila najzvestejša srca njegovega rodu, če bi pritrdil takemu predlogu. Jaz sam, njegov sorodnik, bi oborožil ta grad tam doli proti taki nenaravni častihlepnosti.«

Lahek, komaj viden oblak je pri teh besedah omračil Montrealov obraz. Mož se je ugriznil v ustnico predno je odgovoril.

»Če pa bi bili Orsiniji manj vestni, bi se morda prvo udejstvova-

nje njihove povečane sile spoznalo na propadu rodu Colonnov.«

»Ali veste,« je dejal Adrian, »da je v enem naših gesel ponosni opomin Rimljanom: Če pademo mi, padete tudi vi. In ljubša bi mi bila taka usoda, kakor povišanje na razvalinah našega rodnega mesta.«

»Dobro, dobro, dobro,« je rekel Montreal in se je zopet vsedel. »Že vidim, da moram Rim prepustiti samemu sebi — zveza bi morala brez vsake pomoči uspeti. Šalil sem se samo, ko sem omenil Orsinije, kajti oni ne premorejo take moči, da bi njihovi naporom zajamčila uspeh. Izbrisimo torej iz spomina prejšnji naš razgovor. Mislim, gospod Colonna, da nameravate devetnajstega iti s svojimi prijatelji in pristaši v Corneto, kamor ste me pozvali, da naj vas sprejmem?«

»To je moj namen, gospod vitez,« je odgovoril baron, ki mu je bilo očividno všeč, da se je pogovor zaključil na drugo stvar. »Ker nam le preveč očitajo, da nimamo nič sreča za naše dobro ljudstvo, mi je mnogo na tem, da ovzrjem s to ekspedicijo take obdolžitve. Zato nameravam spremljati veliko pošiljatev žita v Corneto in jo braniti proti čestnim razbojnikom. Razen strahu pred razbojniki imam pa po pravici povedano še drug vzrok, da si želim čim bolj številno spremstvo. Rad bi svojim sovražnikom in ljudstvu sploh poka-

Dejstvo je, da smo imeli konec leta 1911 1.355.180 K notranjega dolga v pokritje onega primanjkljaja, katerega se ni hotelo pokriti z višjo deželno naklado. Če k temu znesku prištejem pri deželnih dokladah in drugih dohodkih nepokrit primanjkljaj, kakor ga navaja poročilo finančnega odseka v znesku 1.578.814 K in kateri po sedanjih skušnjah ne bode pokrit po dohodkih izvanrednega značaja imeli bomo konec leta 1912, če prištejemo še obresti, katerih je dež. odbor predvidel le v visokosti 67.500 K, katere pa, kakor je jasno, komaj zadostujejo za obstoječi notranji dolg, približali se bomo žalibog vsoti 3.500.000 K. notranjega dolga za redno gospodarenje in to v treh letih. Bojim se pa, da je moja tu navedena vsota premajhna, kajti kakor smo slišali gospoda grofa Barbo — da se misli pri raznih v proračunu neproračunanih postavkah izdati še — ca 443.000 K.

Za električno centralo se je že v januarju t. l. izplačalo 100.000 K. Koliko se bode na ta račun letos še izplačalo ne vem niti jaz, niti gospod poročevalec, niti deželni finančni minister niti staveni urad, niti bodisi kdorkoli članov večine.

Le toliko vem, da se je samo rov, ki je zdaj v delu; seveda brez deželnozborskega privolila preliminiral na 270.000 K in dalje vem, da se je sedanje surovo delo brez obziranja oddalo za 44.000 K.

V finančnem odseku smo slišali imenovati znesek 2.000.000 K za vso zgradbo Završnice. Trdno upam, da je taka vsota pretirana, kakor je po istem viru pretirana množina konjskih sil — ki morejo biti na razpolago.

Gospod grof Barbo je že tudi omenil deželne hipotečne banke, ki bode tudi rabila denarja in končno je dobil dež. odbor polnomočje za zgradbo deželne klavnice, katere po malem proračunana bode stala vsaj svojih 700.000 K.

Gospoda moja! Vseh teh navedenih števk ne maram seštevati ter pridejati prej s podrobnimi, z dokazili podrti številki primanjkljaja kron 3.500.000, ker se mi zdi nevarno »hudiča na steno slikati«. Morda bi se gospodje, ki tako ravnoodušno gledajo visoke številke, če tudi so tiste negativne, polagoma privadili visoki končni negativni vsoti in, če bi se dež. odboru posrečilo, morda vendar kaj skrečiti ogromne izdatke, si silno srečne čutili, češ, »koliko se je milijonov prihranilo« pri deželnem gospodarstvu.

V predloženem proračunu, ki se bistveno razlikuje od takih iz prejšnjih let, ker nam nekako skupno predstavlja posamezne dele deželne gospodarstva, in katere oblika se mi jako dobra in umestna vidi, pogrešam nekaj dostav, ki bi nam dajal pregled deželne imovine oziroma deželnih dolgov.

Reklo se mi bode morda, to ne spada v proračun, marveč v sklepni račun preteklega leta. To je sicer res. Ali skušnja nas uči, da imamo tedaj, ko se bavimo s proračunom za bodoče leto oziroma za tekoče leto, predložen sklepni račun za preteklo leto. Vse premembe najnovejše dobe, ki so najbolj merodajne za našo sodbo o gospodarstvu v ravnomer preteklem letu, pa nam niso pri rokah. Če naj jaz kot umen gospodar odločujem, kake izdatke smem napraviti v novem letu, izdatke ki so v skladu z mojim premoženjem moram v prvi vrsti vedeti kako stojim, in če imam dolg, moram vedeti koliko imam dolga.

Ker takega poročila, kot prilogo k proračunu, nimamo, poskušal sem podatke, v kolikor so mi bili pristopni, da s tem koliko ima dežela dolga tujim tujnikom.

Pri tej prilici sem svedel take: Gospod grof Barbo je že navedel s podrobnimi številkami, da imamo rekel bi »starega« dolga izven melioracijskega 685.688 K. Melioracijskega dolga pa imamo 14.000.000 K, skupaj torej 20.385.688 K. Temu nasproti stoje zneski, katerih podrobno nobeden navajal, ker jih je že gospod grof Barbo omenil, kot nekaj mobilni kapital 8.429.408 K.

Pripominjam, da ta mobilni kapital pa ni izključna last dežele, marveč je v tem znesku zapadlih 2.700.000 K tujega imetja iz raznih stavbenih zakladov itd., lastni mobilni kapital se torej skrči na 5.729.408 K.

Nemobilni kapital pa obstoji v posojilu drž. melioracijskem zakladu za osuševanje ljubljanskega barz za 1.819.721 K, ki je plačljiv v 25 letih, ki se obrestuje po 4-1% antipando in posojilo za razne zgradbe občinam, cestnim odborom itd. po 4-1/2% ca 2.000.000 K, skupaj 3.819.721 K. Če k temu nemobilnemu kapitalu prištejem prej navedeni mobilni del 5.729.408 K, kaže se imovina v znesku 9.549.129 K. Če od obstoječega dolga 20.385.688 K odštejem imovino preostaja tujega čistega dolga koncem leta 1911 10.836.559 K. Če dalje ostanemo pri proračunu in njegovem nepokritem primanjkljaju, ki ga bode treba kje dobiti z 1.500.000 K imela bode dežela tujega dolga 12.336.559 K. Morda se ta primanjkljaj ne bode jemal pri tujih zavodih in zato morda zopet iskal pokritja pri garancijskem zakladu Dolenjskih železnic, v nadi, da svoj čas država te proge prevzame in s tem oprosti garancijski zaklad. To je pa končno vseeno, kajti v tem primerljaju zmanjšalo bi se deželno premoženje, kar ravno toliko pomeni, kakor če kmet proda dober svoj travnik, ki mu ga je prednik zapustil. Lahko mi poročate: S temi številkami nam nisi povedal nič novega. Vsaj vemo, da imamo dolg in smo ga namenoma naredili v povzdigo našega narodnega gospodarstva. — Vendar se mi pa gospoda moja zdi potrebno opozoriti na dejstvo, da se je onih 14.000.000 K. silno hitro skrčilo na sedaj mobilna sredstva 5-1/2%, milijonov in če bomo s takimi koraki stonali naprej, v par letih od teh 14 milijonov ne bode ostalo nič in nameravane melioracije, ki so dale povod za najetje tega za naše razmere ogromnega posojila se bodejo le v prav majhni meri izvršile, vse drugo bode šlo v pokritje rednih potrebščin in v neplodne investicije. Dolg pa bode zahteval svojo obrestno in amortizacijsko službo.

Po številkah, katere je navajal gospod poslanec dr. Žitnik, in ki kažejo zadolženje drugih dežel. Vam gospoda moja, te številke ne morejo imponirati. Pričakoval sem pa predlog na povziranje doklad. Danes, gospoda moja, se vam zdijo nepotrebno spraviti v sklad izdatke z dohodki, bodisi, da se na potrebščini črta, bodisi da se doklade zvišajo, ker ste mnenja, da sedanje gospodarsko stanje našega prebivalstva, povziranja deželnih naklad ne prenese. Vprašam vas, gospoda, kake garancije pa imate, da bode prihodnja generacija to lažje prenesla? Če se gre za investicije, ki naj služijo tudi prihodnji generaciji, ki bode brez dvoma imela tudi svoje potrebe, o katerih se nam danes še ne sanja, se more take izdatke še deloma njej naprtati. Toda

prihodnjo generacijo obremenjevati na take način, potrebnosti, gospoda moja, to ne gre. V kaki luči stoji gospodar, ki je svojo pametnost tako zadolžil, da sin obrestovanja in delnega vračanja, dolgov ne smore!

Ker jaz nisem odgovoren za sklepe večine imam lahko mirno vest, katere mi pa narekuje pravočasno opozoriti na nevarnost.

Gospod poročevalec nam je sčetkom svojega govora naslikal v živih barvah silni napredek v naši deželi na vseh poljih narodnega gospodarstva. Če bi človek le to slišal, moral bi veselja vrisati in misliti si, da je napočila za nas Kranjce zlata doba, da smo prišli v obljubljeni dežel, kjer se oodi med in mleko. Pričakoval bi, da bode predlagal z ozirom na to zlato dobo ne samo tako zvišanje deželnih doklad, ki omogoči popolno pokritje tekočih potrebščin, marveč tudi predlog na pokritje velike amortizacijske kvote. Ali tega predloga ni bilo. Valed tega dvomim na tem, da je podlaga njegovega optimizma prava. Ker se je gospod poročevalec opiral na številke, žalibog seveda le na izdatke ne pa na dohodke, ki bi morda bolj služili za presojanje stanja, naj bode tudi meni dovoljeno, v tem pogledu poslužiti se nekaterih števk.

Ker nisem imel na razpolago najnovejših izveštij, vzeti sem moral letno poročilo, ki nam je bilo doposlano. Številke se nanašajo na leto 1907/1908. Dvomim, da bi bile v kasnejših letih ugodnejše marveč se bojim, da so žalostnejše.

Oglejmo si vknjižene dolgove: Novo vknjiženo 1907 20.846.686 K. Zbrisan 1907 vsled nezadostnega skupila 357.298 K, vsled drugih izbrisov 10.110.672 K, 10.467.970 K, torej več vknjiženo 1907, = 10.378.716 K. Novo vknjiženo 1908 28.032.116 K, zbrisan 12.106.057 K, torej več vknjiženega 15.926.059 K.

V kakem razmerju s tem stoje letni davki? V letu 1908 so znašali cesarski direktni davki 1.885.927 K 90 v. Razne deželne, zdravstvene okrajne in cestne doklade 1.402.264 kron 62 v. osebni davki 1.925.208 kron 53 v. vse doklade nanje 758.570 kron 63 vin. Znaša torej v enem letu vknjiženo zadolženje več za 10.000.000 K, kakor ves davek v tem letu.

Narasli dolgovi na osebni kredit se ne morejo kontrolirati vendar ne dvomim, da ti dolgovi ne zastajajo za hipotečnimi. Kako se je pa občina godilo v tej zlati dobi. V letu 1909 dovolilo se je občinam pobirati sledeče priklade nad 20% in sicer:

> 20 — 30%	70 občinam
> 31 — 40%	65 »
> 41 — 50%	75 »
> 51 — 60%	48 »
> 61 — 70%	45 »
> 71 — 80%	32 »
> 81 — 90%	16 »
> 91 — 100%	36 »
> 130 — 140%	2 »
> 150 — 160%	1 »
> 200 — 210%	1 »
> 319%	1 »

Doklada za cestne namene gibala se je poleg tega v posameznih okrajih od 9—49% poprečno 24%. Za cestne namene so plačali okraji 631.092 K leta 1909.

Gospod poročevalec je videl napredek vseh povsodi. Jaz se ne morem pridružiti temu naziranju. Povsod vidimo, kako po deželi rapidno prehajamo iz prejšnjega intenzivnega gospodarstva v ekstenzivno. Draginja vseh povsodi, pomanjkanje delavni moči, ne samo pri kmetijstvu, tudi pri obrtu in industriji. — Vse dere v mesta in v Ameriko. Kaj po-

magajo lepi novi vzorni hlevi, ki pa stoje po večini prazni. Valed pomanjkanja delavcev je kmet in kmetič gospodar prisiljen omejiti se glede reje živine na najpotrebnejše število, katere more sam ali s svojimi otroci opravljati. Kaj pomaga govoriti o napredku živinoreje, kako se je kvalitativno dvignila, ko pa kvantitativno tako pada, da so vsi večji hlevi prazni. Gospodarji, ki so redili po 30 do 60 goved imajo le še par molznih krav, dokler se še niso naveličali pod lastno pridelovalno ceno pošiljati mleko v mlekarne. Samo v logaškem okrajnem glavarstvu padlo je števil glav v 2 letih od 24.000 na 17.000 komadov. Ali se pod takimi okoliščinami more govoriti o povzdigi živinoreje?

Poprašajte vašega pristaša gospoda Kobija, kako se mu kaj opone njegova govedoreja in če se že ni kesal, da je zgradil nov modern hlev.

Oglejmo si prasičerejo. Kje pa se najde kakega večjega gospodarja na deželi, ki bi gojil to panogo, izvzemši najpotrebnejšega števila za lastno uporabo v družini. Tudi še tako znatne vsote v podporo prasičereje izdane, ne odpravijo zla, da mineva ta panoga vidno, zlasti ker ni poslov, ki bi hoteli z ljubeznijo negovati to delo. Brez posebne ljubezni pa tukaj ne gre.

Kaj nam kmetom pomagajo razna izobraževalna društva po deželi, ko naše dekle ob nedeljah z okretnimi rokavicami in solnčniki pohajajo k raznim priredbam, doma pa živina lačna stoji v hlevu in prasiči cvilijo, da se razlega po celi vasi ali trgu. Gospodarji si pa od samih skrbi beli lase, če se v svojem obupu ne zateče v gestilno in pri alkoholu išče pozabljenja.

Gospodje tovariši iz dežele, ki si z lastnim trudom služite trd kruh, mi bodejte prav dali, če vam rečem, Bog nam obvaruj take zlate dobe, v kakršni živimo sedaj.

Ker mi morda ne bode nikdar več prilika govoriti o gospodarstvu v deželi, prosim še nekoliko minut potrpljenja in oproščenja, če se še enkrat dotaknem deželnih podjetij. Obstojnih pridobitnih naprav, kakor je n. pr. Grmško gospodarstvo, ki stane deželo s šolo vred okroglih 42.000 K in prisilne delavnice, ki tudi izkazuje nad 40.000 K primanjkljaja, ne bomo kritikovali, ker so ti zavodi poslujoči pod izrednimi okoliščinami. Imamo še Rožbe, za kojega očetovstvo se trgajo gospodje. Po vsem, kar sem dozdaj slišal o tem podjetju, ki ima izvanredno ugodnost najboljših reklam za svoje pridelke: je videti, da je bila misel dobra, da se je obnesla. Če se bi dežela tega naveličala ga tudi lahko proda, ne da bi morala kaj izgubiti. Vse drugače pa je s podjetjema, s katerima se nam sedaj grozi.

Gospod dr. Eger je že opravičeno kritikal način postopanja dež. odbora, kateri nam ni podal nikakršnega proračuna, še manj pa rentabilnega računa, po katerem bi mogli mi odgovorni poslanci presojati taka podjetja. Jaz sem mislil, da dež. odbor z nagajivostjo noče s številkami na dan. Pa temu ni tako, ker sem se prepričal, da tudi gospodje poslanci večine nimajo pojma o pretečih investicijskih stroških še manj pa o nemišljeni rentabilnosti. Gospod dr. Lampe, kateremu nikakor ne maram in ne morem odrehati najboljših volje, kaj dobrega, kaj dobičkonosnega za deželo vstvariti, smatra številke, ki se nanašajo na namerana podjetja kot svojo trgovsko skrivnost, katero noče nikomur nepoklicanemu, in to smo mi poslanci.

Kako pa je n. pr. s klavnico? Po dolgem iskanju in povpraševanju zvedel sem, kakor sem že začetkom omenil, za neko investicijsko številko ca. 700.000 K. O potrebnih obratnih glavnicah nisem mogel zvedeti ničesar in tudi ne o obsegu. Jaz sodim; da gospodje glede tega sami niso na jasnem. Obžalujem, da pri utemeljevanju predloga nisem bil navzoč. Jaz glede klavnice le toliko vem, da bode v slučaju če bode delovala po naravnem nagonu za obstoj, delala konkurenco mesarjem, obrtnikom in s tem marsikateremu davkoplačevalcu odjedla težko zaslužen kruh. (Dr. Triller: Politična klavnica! Ugovarjanje pri klerikalcih.)

Jaz sem odločen nasprotnik komunalnih deželnih in državnih naprav, tam kjer privatniki iz lastnih sredstev zmorejo kako podjetje. Vse povsodi se vidi, da privatnik bodisi v obrtu bodisi v trgovini ali industriji bolje in varneje gospodari nego korporacija, pa naj bode to, akcijska družba, zadruga, občina, dežela ali pa država.

Za privatnika ne bide ura, kdaj naj z delom prične, ne kdaj naj neha. Kot umen gospodar izrabljuje vsako minuto zlasti, kar se tiče njegovega osebnega dela. Če si tem potom kaj prisluži in za starost kak krajec shrani, privoščimo mu ga. Vsaj je tudi uradnik vesel svoje zaslužene pokojnine po trudapolnem službovanju. Če dotični privatnik z delom in rizikom prihranjenega eventualno pristradanega premoženja, kaj več zasluži nego kak drugi, ki ničesar ne riskuje, tudi to mu, mirnim srcem lahko privoščimo. Če pa se zasnuje podjetje, o katerem se opravičeno domneva, da bode marsikateremu pridnemu deželanu in družinskemu predstojniku odjedlo kruh, samo pa nič prisluži oziroma deželi ne prinašalo razmerno nič dobička, se moja družbinska človeška morala temu vpira.

Gospodje vsaj vemo, kake nazori vladajo po deželi, in ljudi ne morete prenameriti v angelje. Nakupovalec živine za deželno klavnico bode po vsi deželi znan. Vsakdo bode rekel, da dotičnik ne kupuje zase, marveč za deželo in zahteval bode neoporečno več za svojo živino nego bi zahteval nasproti mesarju, ki kupuje zase, češ, vsaj dežela lahko da. Vsaj se tudi nam deželanom nič škoda ne zdi države, ker se tako silno pehamo za večje doneske države deželi, misleč, sicer pa drugi poboro. Mi smo resnični najhujši sovražniki države, ker jo hočemo z lepimi besedami oguliti in izmozgati. Nikakor si ne morem misliti, da bode deželna klavnica mogla ceneje shajati nego mesar ki zase dela. Čemu torej vpeljati tak drag aparat, ki nam požre ogromne za druge namene tako kravo potrebne zneske, in ki predvidno ne more donášati primernih dohodkov.

Preidem na drugo podjetje: »Električne centrale«. Vže v otvoritvenem govoru je bivši g. dež. glavar označil, da hoče dežela za se pridobiti vse zdatnejše vodne sile po deželi kranjski. V tem pogledu tudi mi capljamo za drugimi deželami in v momentu, ko so drugod že ozdraveli take bolezni, postane pri nas šele akutna. Tako je tudi z vodnimi silami. Prvi podeželavec je bil poslanec Steinwender, ki se je pa vže, hvala bogu, spokoril in sprevidel, da ne gre takih gospodarskih vprašanj reševati le iz deželnofinančnega stališča. Kajti, nikakor ne gre zgrajevati sil v celem obsegu, tam kjer ni dana sigurna podlaga za odjem dobljenih sil po vpoštevanja vrednih cenah. Industrija se ne da vstvariti na ko-

Prava in neprava ljubezen.

(Povest. — Spisal Blaž Pohljan.)
(Dalje.)

»Kje pa je meja med mlado in staro devico?« vpraša Topolovec.

»Na to je težko odgovoriti,« pravi Matizar, »ker skrivaj vsaka stara devica hoče biti mlada. Ko je ženska stara trideset let, ostane najmanj deset let pri tej starosti, potem pa šteje vsaki dve leti za eno. Če ti reče, da jih ima nekaj čez trideset, ima gotovo še pet križev na hrbtu. Najbolj uganem, koliko je ženska stara, če veš kako vprašuje po moškem. Z dvajsetim letom vpraša: Kakšen je?, s tridesetim: Kaj je? in s štiridesetim: Kje je? Ko je ženska stara štirideset let, je stara devica po vseh človeških in božjih postavah in še tožiti te ne more, da si jo razžalil, če jo tako nazoveš.«

»Za advokata bi bil ti dober, Matizar,« pravi Topolovec, »škoda, da nisi naprej študiral.«

»Koliko mi je pa manjkalo do tega!« reče ponosno ta, »toda pešek, tistih srebrnih kovanih pešek bi bil potreboval še kakega pol mernika, a jih ni bilo od nikoder.«

»Potem si šel pa v Ameriko, ne?« vprašujejo kmetje.

»V Ameriki ste bili?« reče Sedmič.

»Bil, a samo na uro sem šel gledat tja,« posmeje se Matizar.

»Povej nam, povej, Matizar,« kaj si doživel po poti tja in tam!« pravi Topolovec, »menda se ti je pa precej imenitnega pripetilo.«

»Tiste prismodarije sem že povedal parkrat, ni jih vredno še enkrat kvasiti,« brani se Matizar.

Ker so ga silili v to pripovedovanje tudi drugi in celo Sedmič, ki mu je ugajal Matizarjev dovpt, udal se je slednjič pasji trgovec in jel pravi pisane dogodke, ki so se mu pripetili.

XIII.

Matizar je pripovedoval tako-le: Ko sem zdelal vse šole v naši deželi in sem se še na Dunaju klatil nekaj časa in z žalostjo utepal grenki kruh beraškega študenta, se mi je priskutilo to življenje. Ko sem prišel o Veliki noči domov se oddahnil od dunajske lakote, sem ostal doma in se nisem več vrnil na Dunaj. Staršev nisem imel, ampak sem bil pripuščen čisto samemu sebi, zato mi je neko jutro, ko sem bil na sprehodu lačen, da se je skozi mene videlo, padla v glavo misel, da bi šel po svetu. Slabše se mi ne bo godilo, kot se mi zdaj, sem dejal, stradati moram tu, in več me po poti tudi ne doleti, pa hajdi, povezal sem ponižno culico, si odrezal v gozdu popotno palico in šel v svet.

Romal sem seveda peš, ker denarja nisem imel prav nobenega. Če sem dobil kakega voznika, sem se mu vesel na voz, če me ni doli odganjal, ponoči sem pa spal po hlevih in skednjih. Lahko rečem, da se mi je boljše godilo kot preje doma in na Dunaju, zato sem sklenil, da bom vedno romal po svetu.

Nekega dne jo sekam po cesti, na katere eni strani je bilo močvirje, na drugi pa gozd. Doidem boljše opravljenega človeka. Pozdravim ga, ker je bil starejši od mene in se spustim z njim v pogovor. Tožil sem mu, kakšen revež da sem, a onemu ni šla moja bolečina nič kaj k srcu, zdelo se mi je, da se mi je celo posmehoval.

Kar zagleda moj sopotovalec žabo ob cesti, grdo, zeleno žabo.

»Petdeset goldinarjev vam dam, če jo sneste,« pravi, »ker se vam tako slabo godi.«

Jaz sem v šoli, ko sem bil še frkolin devetnajstih let, hrustal kebre kot hrustle in če sem v ješprenju dobil mišji ali podganji rep, sem ga lepo obilni in proč vrget ter jedel naprej slastno jed. Zato me zdaj omenjena ponudba ni prav nič užalostila, ampak ujel sem žabo in jo spravil v želodec. Moj sopotovalec je debelo gledal, še bolj kot jaz, ko sem žabo jedel, potem mi pa s tresočo roko odštel petdeset goldinarjev.

Uvidel sem, da mu je strašno žal za denar. Ker sem že takrat mehkega srca in ko sva zagledala kmalu nato spet žabo ob cesti, napravil sem mu ponudbo, kot on prej meni. Namreč, da mu dam petdeset goldinarjev, če sne ono žabo. Dedec se je res polakomnil denarja in jo snedel. Nerada je šla žaba navzdol, tlačil jo je kar s prstom, a spravil jo je vendar pod streho, jaz sem mu pa odrinil preje tako lahko prislužen petdesetak. Oba sva bila duševno in telesno pobita in nič več se nama ni ljubilo govoriti. Končno se ustavi on in me vpraša:

»Slišite, zakaj sva pa pravzaprav jedla žabe?«

To vprašanje sem si tudi jaz zastavil in doglad, da se res ni izplačalo pogoltniti tako ostudno žival.

O svojem sopotniku sem pozneje izvedel, da je strašen skopuh. Pet let je bil že oženjen, a iz same ekoposti ni hotel dati nobenemu otroku življenja! Gotovo bi bil snedel žabo tudi za petindvajset goldinarjev!

Ta dogodek mi je bil v pouk, da mora človek vedno gledati, kje ujame kakšen denar.

Kmalu nato sva prišla v neko nemško mesto. Moj sopotnik se mi je kmalu izgubil, najbrž je šel zalit žabo s kako močno pijačo, ali pa je šel k zdravniku, ker je pravil, da mu žaba dela težave v želodcu in da mu

še brca notri, kar je znamenje, da je še živa, jaz sem si pa šel ogledovat mesto. Šel sem tudi v mestni park, o katerem sem čul tako hvalo, kot bi bil pravi raj. No pa posebnosti ni bilo: nekaj trave, nekaj grmovja in nekaj rož, ki pri nas rasejo za vsakimi plankami.

Meni se je pretirana hvala tega vrta tako zastudila, da sem občutil človeške slabosti in potrebe in sicer take, da jih nisem mogel več premagovati. Poiskal sem kolikor toliko skrit prostor. Komaj pa opravič zapovedane dolžnosti, kar pride policaj, jaz pa pokrijem tisti kupec s slalnimi ko.

»Kaj počnete tukaj?« me nahu-li, ne da bi me pozdravil, kot je pri spodobnih ljudeh navada, »kaj imate pod slalnimi ko?«

»Kamarček mi je ušel,« pravim, »ali bi bili, gospod policaj, tako dobri, da bi ga stražili, ker ste stražnik, jaz pa skočim domov po kletko, da ga potem deneva vanjo.«

Ker sem mu rekel gospod, mu je bilo všeč in obljubil je, da mi bo stražil kamarčka, samo hitro se naj vrnem s kletko.

Odhitel sem po ovinku, si med potoma popravil hlače, ki so mi v strahu uhajale navzdol ter se skril za prvo večje grmovje in čakal, koliko časa bo policaj stražil tja.

(Dalje pripovedaja.)

mando. Na marsikaterem mestu, kjer je možno napraviti recimo 2000 konj. sil se je more rentabilno izkoristiti morda le 300 konj. sil. Interkalne obresti, drage investovane glavnice lahko onemogočijo rentabilnost prvotno založene glavnice, prej ko pride izraba cele sile v poštev.

Tak slučaj imamo tudi pri naši centrali. Nele da smo velik znesek ca 1/4 milijona zabili v vodne sile, od katerih se nam danes še ne sanja, kaj jih bomo mogli kdaj izrabiti, imamo vže Završnico v delu, za katero smo porabili lansko leto ca 13.000 K letos pa menda vže ca 100.000 K. Pa te številke še nič ne pomenijo, kajti za zgradbo se bode potrebovalo mnogo. Nekateri trdijo da bode stala zgradba v daljnovodnem in omrežjem ca 2.000.000, drugi pa pravijo 1.500.000 K, tretji zopet le 1.200.000 K. Lahko je da imajo vsi trije prav, ker definitivnega proračuna ni, še manj pa definitivne rentabilne presoje. Eno je sigurno, da je dobiti pri polni izrabi srednje vode in vsega tam sploh razpoložljivega padea ca 1250 konj. sil.

Ker je izpeljava na razne načine mogoča, se bodejo težkoče ki se izpeljajo dosedaj še stavijo nasproti, prav lahko premagale. Jaz le ne morem razumeti nekaterih opravičenec, če pri prvi priliki, ki se jim ponudi, ne zagrabijo z obema rokama za deželno ponudbo ter je ne izpuste več iz rok. Slišal sem, da se je poizvedovalo in preskrbovali podpisni interesentov na omrežju, kakor Jesenice Javornik, Polje, Lesce, Bled itd., kateri podpisni so dognali ca 2500-4000 žarnic. Po mojem računu bi utegnili to izrabiti ca 200 konj. sil. Obstojajo motorji pa še kakih 100 konj. sil, skupaj torej 300 konj. sil. Neizrabljenih bi potemtakem ostalo ca 1000 konj. sil. Na industrijsko družbo, kakor se mi je iz zanesljive strani zatrjevalo, ni misliti, ker ta itak namerava velik del svojega »Waldwerk« prenesti v Trst.

Treznji presojevalec ve, da mora pod takimi pogoji biti podjetje za svojih 40-45.000 kron pasivno. Res se mi lahko ugovarja, da hoče dežela modernizirati ta kraj naše lepe dežele in da zato izguba 40-45.000 kron nič ne pomeni. To izgubo seveda bode dežela še tudi prenesla. Pa če hoče dežela te kraje modernizirati, naj jim rajše izplačuje letnih 40-50.000 kron za moderniziranje, kar bode le nekaj let potrebno in kar bi znašalo komaj 2% kapitala, ki bi pa ostal vendar še vedno na razpolago za druge namene, če vže moramo denarje vnu metati.

Le če bi bila rentabilneta na solidni podlagi ustvarjena, popolnoma sigurna, bi bilo delno opravičeno investirati izposojeni kapital. Naj rajše privatniki napravijo tako napravo. Naj jim dežela proda svoje pravice, pa bomo vsi hvalili gospoda dr. Lampeta.

Brez vsakega strankarstva le iz golih gospodarskih pomislekov vam rečem: Gospodje, bodite previdni in ne špekulirajte z deželnim denarjem, do katerega nimate takih pravic.

Vsaj ni nikjer predpisano, da bi morali mi tako hitro napredovati, kakor boljše situirane dežele. Vsaj se tudi vsak revež ne more voziti z avtomobilom, marveč se mora zadovoljiti s skromnim kljušetom ali pa vzeti noge pod pazduho. Vsakdo ne more biti Rothschild. »Strecken nach der Decke« pravi Nemec. Napravimo le to, kar s svojim skromnim premoženjem moremo, ne pa kar bi vse radi imeli.

Končno moram še na kratko reagirati na nekatere opazke gospoda poročevalca. Med drugimi pridobiti vami in deli deželnega odbora imenovan je tudi Obrtni pospeševalni urad in pri tej priliki omenil, da se prej v tri zadevi ni nič storilo in gospod prof. Jarc je vmes zaklical, da bi bila trgovska zbornica poklicana kaj storiti pa tega ni storila. V tem pogledu moram omeniti, da je ideja obrtnopospeševalnega urada izšla iz naše srede, po g. ravnatelju Subicu, tedaj ko se je vse to vprašanje drugod še nahajalo v povojih in tudi glede oblike še pojmi niso bili jasni. Tedanji g. deželni glavar kot načelnik po dež. zboru imenovane komisije ni pojmaval pomena take naprave in ni storil nič. Kot član komisije sem ga v imenu trgovske zbornice ustmeno in pismeno prosil naj vendar kaj ukrene in vsaj komisijo skliče, pa vse je bilo zaman. Edino kar se je tedaj moglo doseči bilo je, da se je ogledalo nekaj zavodov in sestavila neka pravila.

V tem času se je pojem razbištril in dognala oblika pospeševalnega urada. Ker trgovska zbornica valic večkratnim urgencam, valic narocenih interpelacij v javni svoji seji ni mogla premakniti g. dež. glavarja oz. dež. odbor do kaknega skupnega daljnega koraka, pričela je na svojo roko, brez sodelovanja dežele prirejati tečaje v Ljubljani in po deželi, ki so se, kakor tudi sedanj, prav dobro obnesli ter bili neprimerno cenejši nego so dandanes, ker so se le

oni udeleževali, ki so pojmovaje važnost radi žrtvovali čas in denar, da so se kaj naučili, med tem ko se danes udeleževalcem podpora dele.

Trgovska zbornica izrekla se je pripravljena vso zadevo sama izpeljati in je le prosila dež. odbor, da bi jo v tem podpiral.

Ko je nastopila nova era, seveda deželni odbor iz neopravičene zavisti ni hotel zbornici prepustiti to skrb, marveč je preko zbornice sam zasnoval dotični urad. Tak je dejanski položaj. Jaz želim temu uradu najboljše uspehe, ker bi bilo s tem prav mnogo pomagano našim obrtnikom.

Se na eno opazko gospoda poročevalca moram reagirati, to je na njegovo roganje na naše združno delovanje. Jaz moram reči, da sem držal gospoda poročevalca za bolj plemenitega nego se je pokazal. Kdo pa je bil tisti, ki se je na vso moč trudil, da je zabilil Zvezi slov. zadrug vsako državno podporo, med tem ko je za svoje združništvo prejemal leto za leto tisočake in tisočake. Kdo je bil tisti, ki je prisilil deželno vlado, da je prelomila svojo besedo glede dobave krmil za podporno akcijo. Kdo je bil tisti, ki je v svrhu, naši Zvezi napraviti težkoče, naperil tožbo proti njej izvirajoč iz te dobave. Seveda, če se je vzel za princip gospodarski boj na nož proti rodnemu bratu, se nam tako postopanje ne more čudno zdeti.

Vprašam koliko pa je dala država ali pa dežela v podporo našim za drugimi? Nič in zopet nič.

Če pa pogledamo na številke deželnih računov in proračunov, vidimo kako se z deželnimi denarji frizirajo bilance vaših denarnih in drugih zadrugnih zavodov. Seveda ti zavodi vas razumejo, govorje vaš jezik.

Če pogledamo, kake ogromne vsote deželnega denarja ali če hočete »kmečkih žuljev« ste vrgli v nezasitno brezno vsakega združništva, vsote od katerih samo enoletne obresti bi več kot zadostovale pokriti ves primanjkljaj nesrečne zadruge Agro-Merkur. Pa seveda te vaše organizacije vas umejo, govorje vaš jezik.

Vprašam vas, koliko pa ste dali za nesrečno zadrugo Agro-Merkur, da imate drzno čelo se rogati tej nesrečni zadrugi? Če sta dva uslužbenca zlorabila svojo pozicijo in z nekaterimi ponesrečenimi sklepi na moko in žito, prelomivši instrukcije vodstva, zakrivila izgube, kakor so jih isti čas dobro izkušeni trgovci ob rapidnem padanju cen tudi doživeli, je to nesreča, nesreča o kakršni morete tudi vi govoriti. Naši zadrugi niso prišli na pomoč vseučiliški zaklad, druge deželne in državne podpore. Trebalo je mnogo poguma z resnim, energičnim korakom preprečiti daljnji nesreč ter sprejeti nase zle posledice. (Dolgotrajno ploskanje in pritrjevanje pri narodno-naprednih poslancih.)

Deželni zbor kranjski.

(VIII. seja dne 13. februarja 1912 ob treh popoldne.)

Ob pol 4. otvori deželni glavar sejo. Prvi govori poslanec Lampe, ki bi imel predvsem rad, da bi šli drugi za klerikalce po kostanj v ogenj in pravi, da pogoša od narodno-naprednih poslancev predlogov, kako naj se primanjkljaj v deželnem proračunu pokrije. Nato odgovarja poslanec grofu Barbotu, dr. Egru in dr. Trillerju in zagovarja politični bojkot. Pravi, da bode takrat, ko pridejo v Avstriji svobodomiselci na čelo, izganjali krščanske ljudi. (Dr. Triller: Ne, mi smo pravični!) Tudi pri nas kakor na Nemškem bode prišlo do veljave samo dve stranki: krščanska in tista, ki je napovedala boj krščanstvu. (Dr. Triller: Stara fraza!) Vprašuje, kje je krščanski del veleposestva. (Dr. Tavčar: Vsaj smo vsi katoliški!) Označuje zastopstvo veleposestva kot zastopstvo nemško-nacionalne stranke. Zagovarja subvencijo »Združni zvezi«, ki je po njegovih mislih popolnoma opravičena. (Dr. Triller: Potem pa dajte subvencijo še Zvezi slovenskih zadrug!) Gospodarska zveza pa od vseučiliškega fonda prav nič nima. (Dr. Triller: Vprašajte dr. Kreka!) Glede podpor gasilstvu pravi, da se tam ta denar porabi, kjer ga v resnici potrebujejo, o čemur odločujejo županstva, na katera se obrača deželni odbor. (Dr. Triller: Ampak ne iz tajništva SLS!) Pravi, da nekatera društva ne bode dobila podpor, temveč pozneje. (Dr. Triller: Kadar ne bode več v naprednih rokah!) Nasprotuje dr. Trillerjevemu predlogu o kontrolni oblasti za delovanje deželnega odbora. Pravi, da deželni odbor ne bo koncem leta 1913 zaprl svoje štacune. Pravi, da deželni odbor ni zahteval od dežele vlade razpusta posameznih občinskih odborov iz sovraštva, temveč iz gole »ljubezni« do avtonomije. Odgovarja nato poslancu Ganglu. Zagovarja razveljavljanje obeh deželnozbornih mandatov. Pravi, da je danes slišal,

da se hočejo nekateri za to maščevati pri volitvah v trgovsko in obrtniško zbornico. (Dr. Triller: Kje ste pa to slišali?) Odgovor klerikalne stranke bo, da bo razveljavila deželnozborna mandata te zbornice. Pri-trjuje poslancu Ganglu, da ima učitelj preveč gospodarjev nad seboj za svoje delovanje v šoli. (Dr. Triller: In izven šole!) Nato govori o deželni banki ter jo silno hvali. Hvali tudi klerikalna izobraževalna društva ter se bavi, odgovarjaje poslancu Lenarčiču, na dolgo in široko z vodnimi napravami deželnimi in konča z veliko emfazo.

Dr. Eger odgovarja na očitanja dr. Lampeta. Kar se tiče vplivanja poslancev na časopisje, pravi, naj klerikalci v roke vzamejo le svojega »Slovenca«, ki prinaša n. pr. poročila o deželnozbornih sejah popolnoma pristransko in v obliki, ki uga-lja klerikalni stranki. V svojem nadaljnjem govoru konstatira, da spada, kakor je razvidno iz razsodbe upravnega sodišča, Marijine družbe ravnotako v področje društvenega zakona, kakor druga društva. Nadalje konstatira, da deželni zbor tudi danes od dr. Lampeta ni dobil nikakršnega pojasnila o vodovodnih in električnih napravah in projektih deželnega odbora in zahteva odločno tozadevnih pojasnil, ker je to dolžnost deželnega odbora napram deželnemu zboru. Apelira tudi na deželni zbor, naj to odločno zahteva od deželnega odbora.

Poslanec dr. Pegan skuša zagovarjati postopanje klerikalne večine v zadevi Kobalove kleti v Idriji.

Nato govori dr. Triller, ki iz-vaja sledeče:

Visoka zbornica! Progovornik g. dr. Lampe je naglašal, da nebroj besed v splošnih debatah nima praktičnega pomena ter nas je vsled tega pozval, naj se pridno udeležimo specialne razprave. V prvem odstavku mu pritrujem, tudi jaz na marsikatera zveneča beseda v tej zbornici ne polagam velike važnosti in zato se odpovedujem tudi vsaki repliki na izvajanja gg. govornikov večine, akoravno rad priznavam, da so se zlasti izvajanja gosp. dr. Lampeta glede parlamentarne oblike in dostojnosti blagodejno razlikovala od onega nezasiškanega insulsa na narodno-napredno stranko, s katerim je uvedel poročevalce dr. Krek generalno debato o deželnem proračunu.

Toda na nekaj je pozabil gosp. dr. Lampe, na številke, s katerimi vsa predložila s tovarišem Lenarčičem večini te zbornice neizmerno kvarne in pogubne posledice njenega gospodarstva za celo kranjsko deželo. In s ponosom konstatujem, da se je od strani večinskih govornikov govorilo sicer v tej debati de omnibus rubus et quibusdam aliis, ampak naših številke se ni upal nihče niti dotakniti, kaj pa se ovreči. So tudi neovrgljive! (Odobrovanje!) In če bi se lotil tega brezupnega poskusa naposled gosp. poročevalce, katerega v znak našega protesta ne bomo poslušali, tedaj bi bilo to le znak slabe vesti večine; kakaj poročevalcu po poslovniku ne sme nihče več odgovarjati. In čemu naj bi se udeležili — specialne debate? Ko smo se vendar v etotero takih specialnih debat prepirali, da kakor komaj od trde skale, odletava od neizprososti naše strankarske — recimo discipline vseh argument pravčnosti, logike in pameti, kadar gre za interese onega deželana, ki je največja sirota, najhujši trpin in mučenik v tej zbornici — in to je naš narodno-napredni volilec! Edino nje-mo smo odgovorni za svojo taktiko, in jaz upam, da jo bo tudi danes odbraval! (Odobrovanje. Narodno - napredni poslanci zapuste demonstrativno zbornico.)

Govori nato poslanec grof Barbo, ki odgovarja dr. Lampetu. Naslednji govornik je zopet dr. Lampe, ki se na vse mogoče načine brani dati zahtevanih potrebnih pojasnil glede vodnih in električnih naprav.

Poslanec Gangl odgovarja na izvajanja dr. Pegana glede podiranja Kobalove kleti.

Deželni glavar pravi, da Kobalova klet nima prav nič opraviti s proračunom.

Dr. Triller: Dr. Pegan se je pa bavil sploh edino s Kobalovo kletjo.

Poslanec Gangl pravi, da deželni odbor ni nikdar uvaževal mnenja velike večine idrijskega prebivalstva.

Nato govori poročevalce dr. Krek. Poslanec narodno-napredne stranke se odstrani iz sejnice.

Dr. Krek pravi, da je njegova reč, če poslušam govore contra-govornikov. Po njegovem mnenju je generalna debata pravzaprav debata za občinstvo tam zunaj in dr. Krek je markiral to občinstvo. V svojem nadaljnjem govoru pa ni prav nič odgovarjal na stvarne kritike proračuna od strani narodno-naprednih poslancev, temveč se je bavil z nemškim časopisjem, s marijanskimi kongregacijami. Predlaga, naj se glasuje za prehod v specialno debato. Predlog

se sprejme s klerikalnimi in nemškimi glasovi. Narodno-napredni poslanci pri glasovanju niso navzoči.

Specialna debata o proračunu.

Prvo in drugo poglavje proračuna se v specialni debati brez debate sprejmeta. Sprejme se tudi predlog dr. Pegana, da se deželnim poslan-cem zastoj pošilja deželni zakon.

V specialni debati o 3. in 4. poglavju govori poslanec Hladnik in napada orožništvo zaradi pristranskega postopanja napram klerikal-cem ter denuncira posamezne orož-nike.

Deželni predsednik Schwarz ga ostro zavrača ter pravi, da ni poslanec Hladnik navedel prav nikakih dokazov za svoja sumničenja in je to povedal samo pod plaščem svoje imunitete.

Poslanec Jarc denuncira zopet one orožnike, ki so naročeni na napredne liste. Predvsem mu ni ljubo, da orožniki postopajo proti raznim klerikalnim goljufom pri raznih volitvah. Prav mu tudi ni preiskovalni sodnik v Novem mestu. (Demšar pravi, da sodniki niso objektivni.) Predbaciva sodnikom, da se ti ne čutijo predvsem kot sodniki, temveč kot strankarji.

Poslanec dr. Pegan se tudi zale-tuje v orožništvo in pravi, da so orož-niki nasprotniki klerikalne stranke. Denuncira orožništvo, da so naročeni na napredne liste, ter jih prenašajo po vaseh. Pravi, da imajo orož-niki prav posebno piko na duhovnike. Končno izjavi, da pristaji klerikalne stranke toliko časa ne bodo dajali orožnikom nikakih pojasnil in odgovorov, dokler si ne bodo orožniki pridobili zaupanja (klerikalnega) ljudstva.

Poslanec Hladnik pravi, da je sa-mo zaradi tega govoril in tožil orož-nike, ker je imun.

3. in 4. poglavje: »Javna varnost in vojaštvo«, se sprejmeta.

Ravnotako se sprejme 5. poglav-je proračuna: »Zdravstvo in dobro-delstvo, in 6. poglavje: »Pouk, umetnost in znanost ter omika«.

Dr. Zajc je stavil predlog, naj se v muzeju uvede centralna kurjava, ki je bil sprejet. Ganglov predlog, stavljen v generalni debati, je bil od-klonjen. (Pri tem glasovanju je bilo navzočih samo 20 klerikalnih poslan-cov.)

Pri 7. poglavju: »Deželna kulta-ra« so se oglasili razni kmetijski poslanci ter hoteli vsaj navidezno pri-nesti svojim volilcem raznih daril. Med drugim je predlagal dr. Lampe, naj se vpostavi v proračun za živino-rejo postavka 80.000 kron. Posamez-ne resolucije raznih klerikalnih po-slancev se, kakor tudi poglavje 7. proračuna, sprejmejo z glasovi veči-ne in veleposestnikov.

Deželni glavar dr. Šusteršič za-pusti svoj sedež.

8. in 9. poglavje: »Trgovina in obrt« in »Občila« se sprejmeta z dva-ma resolucijama poslancev Jarca in poslance Pibra. Ko se nato vrši de-bata o 10. poglavju, govori poslanec Dular o dolenski železnici, nakar ga namestnik deželnega glavarja opozo-ri, da to pač ne spada sem. (Profesor Jarc: »Vsaj je vse glih!«) dr. Krek pravi, da se pač smejo staviti pred-logi, ne sme se pa o tem razpravljati. Ravnotake resolucije, ki ne spadajo v to poglavje, sta stavila poslanec Ravnihar in Jarc. Sprejmejo se nato vsa ostala poglavja o potrebnostih in izdatkih. Končno se sprejme pra-račun tudi v celoti.

Nato so bile sprejete sledeče re-solucije narodno - naprednih poslanc-ov: 1. resolucija posl. dr. Trillerja: Visoka c. kr. deželna vlada se napro-ša: 1. da prevzame ljudsko šolstvo na breme države; 2. da predružači učni načrt za mesta in industrijalna kra-je na eni, za ostalo deželo na drugi strani; 3. da reformira v tem smislu c. kr. učiteljske. — 2. prvi del re-solucije dr. Trillerja: Deželnemu odo-boru se naroča, da se pri prošnjah za razdelitev posameznih občin ozira na načelo, da je poleg želja prebivalstva uvaževati tudi javnopravni interes.

3. resolucija poslancev Gangla, naj vlada vendar še enkrat reši razne predložene ji predloge glede Idrije. — Zavržena je bila pa resolucija poslance dr. Trillerja, naj deželni odbor odslej, in sicer še v računskem zaključku za leto 1911 specificirano inkaže, bodisi v poročilu samem, bodisi v posebnih prilogah, porabo vseh v sprejem proračunu navedenih deželnih subvencij; ravnotako predlog poslancev Gangla glede uvedbe kulturnega davka v svrhu pokritja po-trebnosti za izboljšanje učiteljskih plač. — Sprejeti so bili pa seveda vsi predlogi in resolucije klerikalnih po-slancev.

Poročila kmetijskega odseka.

Poslanec Jaklič predlaga: 1. Deželnemu odboru se naroča, da takoj stopi v dogovor s upravnim svetom dolenskih železnic in železniškim ministrom zaradi ustanovitve po-staje v Žlebiču, postajališča v Lipov-cu in razširjenja postajališča v Stari cerkvi. 2. Zastopniku deželnega od-

bora v upravnem svetu dolenskih železnic se naroča, da z vso odločnostjo urgira ustanovitve sub. 1 omenje-nih naprav. 3. Deželni odbor se po-blašča prispevati po potrebi prime-ren znesek iz procentnega gar. za-klada dolenskih železnic za ustano-vitev, katere omenjenih postaj.

Sprejeto.

Poslanec Lavrenčič poroča o uravnavi Kamniške Bistrice ter predlaga, da se tozadevnemu zakon-skemu načrtu ustavno pritrdi, in deželnemu odboru se naroči, da izposlu-je načrtu zakona Najvišjo sankcijo. Kmetijski odsek končno priporoča, da visoki deželni zbor sprejme reso-lucijo, katero je stavil v odseku poročevalce, glasečo se: »Deželnemu odo-boru se naroča, da oskrbi kakor hit-ro mogoče, načrt in proračun za uravnavo Kamniške Bistrice in sicer delno pri nje izvirku in Stranjah ter celotno od c. in kr. praharne v Kam-niku do Duplice.«

Klerikalnim poslancem postane v zbornici dolgočasno, vsled česar se zgodi, da pri glasovanju zbornica ni sklepna. Od vseh strani zganjajo klerikalne poslance. Namestnik deželnega glavarja zvoni in zvoni. Končno pride vendar zadostno število poslancev v zbornico, nakar se za-konski načrt sprejme.

Poslanec Piber poroča o predlo-gu kmetijskega odseka glede zakona o izboljšavi pašnikov ter predlaga, da se tozadevnemu zakonu pritrdi, in deželnemu odboru naroča, da izposlu-je Najvišjo sankcijo tema zakonske-mu načrtu.

Sprejeto.

Isti poročevalce poroča o načrtu zakona glede dolžnosti za vzdrževa-nje ograj ter da se tozadevnemu na-črtu zakona pritrdi z dopolnilom, da se vstavi v § 1 kot drugi odstavek določilo: »Pri pašnikih, ki se na nove napravijo po začetku veljavnosti te-ga zakona, morajo ograje oskrbeti in vzdrževati lastniki teh pašnikov.«

Sprejeto.

Poročila finančnega odseka.

Poslanec Žitnik predlaga: Proš-nji sirotišča bar. Lichtenhurnove za draginjsko doklado se ne ugodi. V odplačilo dolga za šolsko poslopje se dovoli petletna podpora po 3000 K, pri čemsi z letom 1912.

Sprejeto.

Isti poslanec predlaga: Prošnja oskrbnika Jeranove dijaške mize za podporo se odstopi deželnemu odboru v primerno rešitev.

Sprejeto.

Poslanec Kobi predlaga: Proš-nja avstro-ogrskega pomočnega društva v Aachenu za podporo izseljen-cov se odkloni.

Sprejeto.

Isti poročevalce predlaga: Za po-kritje prispevka za splošno občinske potrebe, kakor tudi za pokritje po-trebnosti za obrestovanje in odplači-lo posojila za novo šolo na Kalu in za novo gospodarsko poslopje pri župnišči v Košani se dovoli za leto 1912 pobiranje 140% doklade na vse, davčni občini Kal v krajini občini Šmihel pri Postojni, predpisane di-rektne davke. Deželnemu odboru se naroča, da izposluje temu sklepu Najvišje odobrenje.

Sprejeto.

Nadalje predlaga: Občini Sv. Križ pri Kostanjevici se dovoli leta 1912 v pokritje občinskih in šolskih potrebščin pobirati na vse direktne davke razen osebne dohodarine in plačarine. Deželnemu odboru se na-roča, da temu sklepu izposluje Naj-višje potrjenje.

Sprejeto.

Tajna seja.

V tajni seji pridejo na vrsto ele-deče točke:

Poslanec Piber poroča o prošnji Mihaela Podbevška, bivšega hišnika kmetijske šole na Grmu za vsprejem v službo ter predlaga: Prošnja se od-stopi deželnemu odboru z nalogom, da zadevo preišče in eventualno kri-vico popravi.

Sprejeto.

Poslanec Dimnik poroča o proš-nji dr. Derganca, primarija v deželni bolnici, za brezobrestno posojilo v znesku 10.000 K, ki se odkloni.

Odkloni se tudi prošnja vpokoje-nih deželnih uradnikov za draginjske doklade, nadalje prošnja ravnatelja prisilne delavnice Alojzija Poljanca za vstevanje delovršbene provizije v plačo.

Prošnja adjunkta prisilne delav-nice Mulačka za pomaknitev v VIII. plačilni razred se odstopi deželnemu odboru.

Prošnja ordinarija in voditelja blaznice na Studencu, dr. St. Divja-ka, za pomaknitev v III. plačilni raz-red se odkloni. Prošnja uslužbenecv pri nadzorstvu deželnih doklad Vil-jema Hrovata, Ivana Femca in An-tona Zajca za definitivno nastavlje-nje, se izroči deželnemu odboru v re-šitev.

Prošnja vdove deželnega tajnika Marije Kreč za povišanje vdovske pokojnine se odstopi deželnemu odo-boru, istotako prošnje vdov paznikov v prisilni delavnici Barbare Siard,

Marije Vranič, Ane Oblak, Marije Ahčan, Marije Pečnik in Uršule Kristan za povišanje pokojnine.

Na porodnišnici in ginekološkem oddelku se ustanovi primarijat z normiranimi prejemki, ki se poveri gosp. dr. A. pl. Valenti z dostavkom, da tako dolgo ne more stopiti v pokoj, dokler je aktiven c. kr. profesor kake šole za babice. Pri njegovi svoječasni vpokojitvi se mu vstejejo vsa v deželni službi prebita leta. Pri deželnih dobroteljih zavodih v Ljubljani se ustanovi 6. mesto primarija z normalnimi prejemki.

Prošnja deželne knjigovodstva za razpis štirih mest računskih praktikantov se odstopi deželnemu odboru.

Deželni odbor se pooblašča, da sme v slučaju resnične potrebe najeti pomožno osebje za pisarniške, knjigovodske, ozir. blagajniške posle.

Stalno se nastavlja kot nadstreljaža na kirurškem oddelku Ivan Markič, na medicinskem oddelku Jožef Sinkovec. Definitivno naj se namestijo v deželni bolnici: Kurjač Ivan Reje, kurjač Franc Povše, ključavničar Ivan Južina, kurjač in ključavničar Franc Jankar. Strojniku deželne bolnice, D. Verbič, kakor tudi zadnjim štirim uslužbencem, se odkaže službeno stanovanje v zmislu § 47. službene pragmatike.

Prošnja Antona Jerlija se odkloni.

Prošnji gosp. A. Lapajneti za pomaknitev v višji razred se ne ugodi.

Prošnji paznika Antona Ogrineca za vstevanje polnih 30 let v pokojnino se ne ugodi ter se odstopi deželnemu odboru z naročilom, da odmeri pokojnino na podlagi službenih let. Nato je deželni glavar zaključil sejo.

Italijansko - turška vojna.

Rim, 13. febr. Časopisi poročajo, da so Turki napadli 11. t. m. italijanske pozicije pri Ajnzari, Tagiari in Gargarešu. Na obeh straneh so imeli izgube. Poročila, da so prišli Italijani pri tem v kritično situacijo, se demantira.

Carigrad, 13. febr. Imam Jahia poroča, da pripravljajo dobro oboroženo ekspedicijo proti Sajd Jarisu. Italijani so temu baje pred kratkim poslali 5 mitraljev, sedem topov, 4000 pušk in 50 zabojev municije, vendar je več šejhov asirskih, ki so ostali zvesti Kalifu, odklonilo, sprejeti municijo.

Vojni stroški.

Rim, 13. febr. V vladnih krogih označujejo mnenje nekaterih inozemskih časopisov, da znašajo vojni stroški v Tripolitanijskih krah 600 milijonov, kot napačno. Na tozadevno vprašanje je izjavil Luzzatti, da ne čeni dosedanjih vojnih stroškov niti na 150 milijonov lir.

Italijani v Turčiji.

Carigrad, 13. febr. Časopisi poročajo, da je turška vlada sporočila velevladim, da bo dala zapreti vse trgovine Italijanov in da bo storila še druge korake proti Italijanom, ki žive v Turčiji, če bi začela Italija z akcijo v Arhipelju in v Dardanelih.

Štajersko.

Trbovlje. Tamburaško društvo »Kelo« priredi v nedeljo, dne 18. februarja 1912 svojo predpustno veselico v prostorih g. Ant. Volkjeja.

Poroke. Pri Sv. Križu na M. sta bila dne 10. t. m. poročena dr. A. Zmave, gimnaz. profesor v Ljubljani in gđ. Terezija Petovar, hčerka A. Petovarja, velepos. v Bunčanih in vpok. bivša učiteljica pri Kapeli. — V Lehnu na Pohorju sta se poročila Andrej Oset, posestnik Tolstovrške slatine v Guštanju in gđ. Micika Urbanc, velepos. hčerka na Lehn. — V Zetalah se je poročil obč. tajnik in pos. Jože Mikolič z gđ. Marijo Letonja iz Kančeca. — V Obrežu pri Središču se je poročil veleposestnik Andrej Trstenjak z gđ. Marijo Rakuša. Istotam se je poročil Ludovik Kuster, sadarski mojster, z gđ. Anico Praprotnik iz Frankovec.

Iz politične službe na Sp. Štajerskem. Prestavljeni so: okr. komisar Emil Schaffennath iz Konjice v Maribor, nam. koncipist Alfons vitez Premerešin iz Ptuj v Konjice, konceptni praktikantje dr. Ernest Mayrhofer iz Brežice v Voitsberg, dr. Fr. Fina v Ptuj in Rihard Koropec iz Gradca v Brežice.

Od južne železnice. (Uradniške spremembe na Sp. Štajerskem.) Prestavljeni so: asp. Franc Čutič v Welsberg-Waldbrunn v Brežice, pristav Jože Pyrker iz Laškega trga v Kufstein, asist. Jože Hofer iz Donawitz v Laški trg, prist. Alfred Medweth iz Ljubnega v Zg. St. v Maribor glavni kolodvor, asist. Franc Rožman iz Ribnice v Blumau, asist. Janko Lukan iz St. Jurja ob J. ž. v Grobelno.

Družbi sv. Cirila in Metoda je darovala gđ. Micika Senica v Zalcu znesek 10 K 10 v kot preostanek od nabrane vsote za venec rajni gđ. Tereziki Virantovi.

Slov. gledališče v Ptuj. Na pustno nedeljo, dne 18. febr. t. l. priredijo ptujski diletantje v veliki dvorani Narodnega doma veseligr »Vražje skale«. Ta igra se je pred kratkim igrala v Celju v splošno zadovoljnost. Po predstavi prosta zabava.

Prva seja okrajnega odbora gornjegrškega ali

»On govori.«

(Igrokaz v enem dejanju.)

Osebe:

Giuseppe De Kvarte, novopečeni načelnik okrajnega zastopa, nosi očala in talar.

Tone iz Rečice, trgovec, ženijal na glava in imeniten govornik. Gothard von Mö, srborit človek, nosi očala in talar.

Jaka Buzara, kaplan in vinotrtec, mirna, pohlevna, talentirana duša, govori počasi in premišljeno, ne požira zlogov.

Opozicija (sestoji iz gospodov, ki niso prijatelji novega vodstva).

Kraj: Gornji grad. Pisarna okrajnega zastopa, dobro zakurjena, da se vidi dim.

Prvo in zadnje dejanje.

De Kvarte (si briše očala): Gospoda, sedaj bomo pa začeli! Veseli me, da ste mi dali, da so mi dali ... da ste mi dali ...

Tone (pristopi in položi zavitek na mizo): Gospod, velečastiti naš blagoslovljeni načelnik, tukaj imate nov zvonec. Nov načelnik mora imeti tudi nov zvonec.

De Kvarte (odvija počasi): da so mi dali ... dali svoje glasove ... Aha, že vidim ... lep zvonec ... lep, kravji zvonec ...

Tone: Pokažimo ob vsaki priliki, da smo prijatelji pravega napredka.

De Kvarte (pozvoni): Čeden glas ima! Hvala!

Tone: O seveda, saj sem jih pa tudi naročil pri najboljši firmi Čik & Komp. Pa kako gredo v denar! Pri nas na Rečici ima že vsaka boljša krava tak zvonec. Pomislite, to je lep napredek v kravjereji. Predlagal bi —

Opozicija (v zadnjih klopih): Kamele v Tripolitanijski tudi nosijo take zvonce.

Von Mö (smehljaje): Heraus mit dem General von Tripolis!

De Kvarte (pozvoni): Na dnevnem redu imamo glavno točko: Naše ceste. Poročal bo g. Tone iz Rečice. Prosim, g. Tone!

Tone (stopi počasi na oder).

Opozicija: Der General ist schon draussen!

Tone iz Rečice (se prikloni): Čast mi je govoriti o cestah ... Kaj so ceste? Ceste so ceste. — Razločujemo državne ceste, deželne ceste, okrajne ceste —

Opozicija: Rimsko cesto na nebo!

De Kvarte (pozvoni): Mir!

Tone: Nas zanimajo seveda v prvi vrsti okrajne ceste, kajne častiti gospodje, okrajne ceste —

Opozicija: A, te — le ...

Tone (jezno): Tiho, ali hočete, da bodo tintniki leteli, barabe, ušivci, cigani! ... Danes seveda imam v mislih okrajne ceste; častitim gospodom gotovo ni znano, da ... da ... te ceste, okrajne ceste, seveda, o državnih in deželnih ... le ostanimo najprvo pri okrajnih cestah ... Vidite, častiti gospodje, okrajne ceste, še enkrat rečem: okrajne ceste, ne pa deželne ceste, okrajne ceste mislim — Jaka Buzara (na pragu): Do — ber ... dan ... vam Bog — daj!

Von Mö: Servus Jaka! Kaj boš pa ti povedal?

Jaka: Po — ka — ži — te mi, pro — sim — tis — te list — ke, na ka — terih je za — pi — sa — no mo — je i — me. Sest ta — kih list — kov bo — me — ma — ra.

Tone: O tej stvari sem pa že poročal Vrstovski. Staval bo interpelacijo v državni zbornici. Tako slabo plačo imate, častiti gospodje kaplani, potem pa se vas še vleče tako nesramno.

Jaka: Daj — te mi list — ke, mo — go — če bom spo — snal pi — sa — vo. To — žil bom. Za — li — lo se me je na ča — sti.

De Kvarte: Nič se ne jezite! Svet je izpriden. Saj so mene tudi potegnili, lastni pristaši so me potegnili. Enkrat so pisali, da sem postal stolni prošt, zadnjič so mi pa dekana optali na ramo. Svet je izpriden, gospod Jaka!

Jaka: No, pa sreč — no, ne bom to — žil.

Von Mö (zaspano): Tone ima besedo! Ali bomo res celi dan tukaj sedeli?!

Tone: Torej okrajne ceste, to so tiste ceste, ki morajo, to se reče, sistem, ki ima pravo srce za celi okraj in torej tudi za blagor takorekoč ...

vneto in delavno ... ležati na arcu in gledati ter pazko imeti, da okrajne ceste, seveda ne pretirano, ali kar je še huje ... takorekoč malomarno in brezbržno, oziroma brez konsekvence izvajati in šodirati, kar je seveda, častiti gospodje, če stvar motrimo in imamo pravo srce —

De Kvarte (zdeha): O ... o ... oh!

Tone: Kolikor vas jaz poznam, če grem a tega stališča, katero sem že prej častitim gospodom — (Opozicija spi in smrči) in povem tudi mene, kar se šodiranja okrajnih cest tiče, ali kar se bo v prihodnjih sejah govorilo, zato stavim predlog —

De Kvarte (plane pokonci): Kdo se strinja s tem predlogom?

Opozicija (smrči).

Von Mö (smrči).

De Kvarte (glasno): Kdo je za ta predlog?

Tone: Oprostite, še nisem končal!

De Kvarte (divje): Kdo se strinja s tem predlogom?

Von Mö (si mane oči): Preklicani Kelci! Hvala Bogu, da ste me zbudili ... Strašne sanje sem imel.

Opozicija (vzdigne glave): Der General ist noch immer draussen!

De Kvarte: Ker ste vi že tako zaspani, pa naj bo konec seje. Hvala, gosp. Tone! (potihoma): Ne zamerite, kaj ste pa hoteli pravzaprav povedati in kakšne predloge ste stavili?

Zagrinjalo pade.

Koroško.

Občni zbor Narodne čitalnice v Celovcu se je vršil dne 31. jan. t. l. v hotelu Trabesinger. Izvolil in konstituiral se je sledeči odbor: Dr. Kotnik, predsednik; Ladko Bavdek, podpredsednik; Josip Štubec, tajnik; Ivan Jerman, blagajnik; Ivan pl. Kappus, gospodar; dr. Rožič in dr. Stanjok odbornika; Stefančič Jakob in Stefan Podboj, namestnika. Narodna čitalnica je začela prav živahno delovati. Med drugim je priredila ples, ki se je vršil dne 7. februarja. Dasi ravno je bila ta dan sredo, vendar se je zbral na tej prireditvi cvet koroških Slovencev, ki se je pri zvoških vojaške godbe e. in kr. pešpolka vrtel in zabaval do ranega jutra. Pri drugih prireditvah bi prosili, da bi se spomnili na nas bratje in sestre tudi onkraj Karavank, ter prihiteli na prireditve Narodne čitalnice v Celovcu. Edino tako bi bilo mogoče, da bi se začel zbujati tužni Korotan, ako bi se tudi onkraj Karavank začelo zanimanje za Koroško. Kličemo vam torej vsem, kateri ste prihiteli na našo veselico in vsem, kateri imate dobro voljo delati za vzbujo in prosep koroškega naroda na svidenje!

Požar. V Tifnu je izbruhnil požar pri posestniku Planerju. Doma so bili samo otroci, starši pa so bili pri neki sodni obravnavi. Posestvo je popolnoma pogorelo, otroci so se rešili. Kako je nastal ogenj še ni dognano, sumijo pa, da je bil podtaknen. Planer je bil zavarovan samo za 600 kron.

Ustrelil se je s šobert pištolo v Beljaku 19letni natakak v hotelu pri kolodvoru v Beljaku, Vincenc Altenhuber, doma iz Dunaja. Na mizi je pustil samomorilec listek, kjer se poslavlja od svojih staršev in gospodarja. Vzrok samomora je neznan. — Obesil se je v Trešnjo zasobnik Jakob Buchacher v drvarnici svojega hišnega gospodarja. — V Prevaljah je odrezal stružni stroj delaven Lorenca Mačič oba srednja prsta, cirkularna žaga pa je odtrgala delaven P. Valentinu pol desne roke.

Primorsko.

Iz sodne službe. Za oficijala je imenovan kancelist Franc Perčič pri okrajnem sodišču v Voloski.

Iz šolske službe. Za ravnatelja navtične šole v Dubrovniku je imenovan profesor Anton Riboli.

Novi statut goriškega mesta v deželnem zboru. Goriški deželni zbor je imel v ponedeljek sejo. Prva točka dnevnega reda je bila: načrt statuta in volilnika mesta Gorice. O tem statutu smo že govorili; je pravi monstrum in preračunjen tako, da bi preprečil enkrat za vselej Slovence vstop v mestni svet goriški. Deželni odbor je predložil statut deželnemu zboru in ta ga je poslal v jurisdikcijski osek. Mislilo se je, da sploh ne bo predložen, ker je tako skrpucalo, da dela Lahom le sramoto v vsakem oziru, vendar pa so ga predložili in gladko je smuknil v jurisdikcijski osek, v katerem imajo Lahi večino. Kdo ve, če ne pride še v tem zasedanju na dnevni red in če ne bo sprejet? Lahi poznajo statut, večino imajo v osek. torej ne bodo tam dosti pretresali; slovenski člani odeska se ne bodo dosti protivili in tako bi ne bilo končno nič čudno, če bi bil v goriškem deželnem zboru sprejet nov statut goriškega mesta, ki bi je v obraz demokratičnim načelom, ki je

ekrajno nazadnjaški in ima glavno ost naperjeno proti Slovincem, da bi jim onemogočil za vedno vstop v mestni svet. Goriški deželni zbor bo imel baje samo še dve seji. Rešiti ima še nov občinski red za deželo. Morda ga sprejmejo en bloc, kakor radi sprejemajo v goriškem deželnem zboru take važne stvari. — Načrt novega statuta goriškega mesta pa bi bil lahko že pokopan. Slovenski klerikalni poslanci bi bili lahko preprečili, da bi sploh v osek ne prišel. 9 je slovenskih klerikalnih poslancev, 9 laških liberalcev. Glasovali bi bili proti predlogu, da naj se izroči statut odesku, pa bi bil padel predlog: 9 proti 9. Toda na kaj takega niti misliti ni. — Od strani mestnih Slovencev se pripravlja protest proti novemu mestnemu statutu; najbrže bo sklican velik shod, na katerem se pove z živo besedo Slovencev v mestu, na kak barbarski način jih hočejo ocajaniti Lahi z novim statutom.

Boj za tretji oddelke slovenskega I. razreda na gimnaziji v Gorici. Prvi razred na goriški gimnaziji je nekaj posebnega na šolskem polju. Razdeljen je na 6 oddelkov: 2 slovenska, 2 laška, 2 nemška. V slovenskih oddelkih je toliko učencev, da jih je preveč ter da je neobhodno potreben še en oddelke, ako ima biti to res šola, ki ima doseči uspehe. Storili so se z raznih strani potrebni koraki, da bi se otvoril še en oddelke; slednjič je res prišlo dovoljenje in iskali so že primeren prostor. Uspehi prvega semestra so bili jako neugodni. Pač ne morejo biti dobri. Profesorji ne morejo delati čudežev pri tako velikem številu, nad 70, v enem oddelku. Ko je zvedela vlada za te neuspehe, je pa naznanila sedaj, da — ni pokritja za troške tretjega slov. oddelka. Tako ga ne bo in konec leta bo slabih redov v slovenskih obeh oddelkih, da bo groza in strah. — Na tak način se ubija in odganja slovenska mladina iz šol! Od strani poklicanih faktorjev pa navadno ni prav v takih stvareh potrebnega odpora.

Banka popularne v Gorici. V ponedeljek je prišel iz zapora bivši ravnatelj banke popularne v Gorici Izidor Colle, ki je bil aretiran 8. aprila 1910 in pred goriško poroto obsojen lansko leto na 4 mesece ječe, katero so mu na Dunaju podaljšali vsled vsklica na 6 mesecev. Colleju, ki je laški podanik, so dovolile avstrijske oblasti, da sme ostati v Avstriji samo še 48 ur, da uredi svoje družinske razmere, nakar mora oditi takoj v Italijo.

Srčna kan je zadel v Trstu 62-letnega skladiščnega mojstra državnih železnice Franca Primožiča. — Umrl je v bolnišnici v Trstu 23letni zlatar V. Rajmund, o katerem smo že poročali, da se je zastrupil na cesti s solno kislino.

Tatovi v tobakarni. V Trstu so vlomili neznan tatovi v tobakarno Amalije Trogarjeve, ki je tik finančne vojašnice. Vdrli so tatovi v tobakarno skozi sosedni brivski salon Nikoliničev. Odesli so vso zalogo tobaka, znak in razglednic v skupni vrednosti 2000 K. Kot sokrivec so aretirali včeraj brivskega pomočnika Nikoliničevega, nekega Trivelija, ki pa sedaj še ni ničesar priznal.

Aretiran hazardist. V Trstu so aretirali včeraj znanega hazardista Lorenca Borčiča, ki se je že dalj časa preživljal izključno s sleparsko igro. Pri njem so našli več iger kart, ki so bile zaznamovane.

Rekord pomorske vožnje. Lloydov parnik »Helouana« je priplul včeraj v Trst. Vozil je iz Aleksandrije v Trst samo 66 $\frac{1}{2}$ ure, kakršne hitrosti še do sedaj ni noben parnik dosegel.

Samomor pred poroko. V soboto je skočil v Ogleju raz most »Ponte de Vergini« neki Andriani eno uro pred svojo poroko. Vzrok samomora je baje ta, da so ga hoteli prisiliti v zakon s svojo ljubimko, katere ne mara in ki je z njim noseča.

Zločini v čenstohovskem samostanu.

(Daje.)

Damas Macoch se je porodil dne 23. decembra 1871 v Lipi pri Čenstohovu kot sin kmetovalca. Krstili so ga za Gašperja. V 17. letu ga je dal oče po končani ljudski šoli v službo kot pomočnika obč. pisarja v Pasku, kjer je ostal do leta 1895. Takrat se je odločil, vstopiti v samostan Pavlanov na Jasni Gori. Od začetka se je obnašal vzorno in je bil pokoren. — Pridno je študiral in je bil leta 1902 od priorja Reimanna povečan za duhovnika. Eno leto potem je začel večkrat hoditi iz samostana, pod prevezo, da obiskuje svoje sorodnike. Postal je molčljiv in je sklenil intimno prijateljstvo z Olesinskim, ki v pravem oziru ni bil na dobrem glasu. Ko so jeli priporju ljudje tožiti, kako nemoralno živita ta dva, je začel Macoch groziti prijorju, da bo povzročil, da bodo samostan zaprili.

Prijor, ki ni imel čiste vesti, se ga je bal in je trpel trojico: Macoch, Olesinski in Starzewski, trpel je tudi to, da so ti trije v svojih celicah mnogokrat gostili razne lahke ženske.

Ljubavni roman s Heleno.

Leta 1903., torej eno leto po svojem duhovnem posvečenju, se je Damas seznanil s Heleno, ki je bila telegrafistka v Lodu. Prihajala je šestokrat k njemu v Čenstohov in je stanovala pri samostanskem godbeniku Možikovskem, pri katerem ji je Macoch najel sobo, v kateri se je njo shajal ter prebil pri njej cele noči. Pred tujimi ljudmi jo je nazival svojo »sestričino« in sta se tikala. Hrano so ji donášali iz samostanske kuhinje. Povsod so jo videli z Damasom, vendar pa samostanski niso hoteli in niso smeli o tem govoriti, ker so se bali, da bi ne bili izpodeni iz samostana. Kadarkoli je prišla Helena v Čenstohov, se je izgubil Damas za par dni iz svoje celice. Svojemu prijatelju Starzewskemu je priznal, da se je zaljubil v njo zaradi njene inteligence, njenih muzikalčnih sposobnosti in njenega lepega glasu. Vozila sta se skupaj tudi večkrat v inozemstvo. Meseca septembra 1907. sta bila v Krakovu v Kleinovem hotelu, kjer sta se javila kot »Stefan Kovalski«, poštni uradnik, s sestro. Štiri dni potem sta se odpeljala v Zakopane, odkoder sta se vrnila čez dva dni v Krakov, odkoder sta se odpeljala na Dunaj.

Marca meseca leta 1908. je Helena opustila mesto telegrafistke v Lodu, kjer je imela mesečno plačo 50 rubljev, ter se preselila v Varšavo, kjer se je na videz izdajala za učiteljico godbe. Vse, kar je potrebovala, je zanjo plačeval Damas. Najel je vso eleganco ji je opravil v jeruzalemskem drevedu tri sobe s kuhinjo ter ji kupil za 3000 rubljev pohištva. Takrat je vložil na njeno ime v kreditnem zavodu varšavskem 5260 rubljev in razen tega je Helena prevzela tudi dolg svojih staršev, ki ga je plačala s 5000 rublji, ki jih je dal Damas. Leta 1908. je šla Helena s svojo sestro Ireno v Brno, kjer je ostala dva meseca. Tja je za njo prišel tudi Macoch, s katerim je odpotovala v Prago, da si ogleda razstavo »trgovske in obrtne zbornice«. Oktobra 1909 je odpotovala Helena z Damasom zopet v inozemstvo, in sicer že pod imenom Helena Macoch.

Ponarejene poročne matrice.

Damas Macoch, ki je hotel vzdržati svoje razmerje s Heleno, je začel premišljevat, kako bi napravil to razmerje za sebe kar najpripravnejše. Odločil se je, da ponaredi listine. Ponaredil je zaradi tega poročno listino o poroki s Heleno in obenem izpričevalo o svoji smrti. Na podlagi teh listin je dobil potni list na ime Helene Macochove, vdove po Gašperju Macochu, in tako jo je javil tudi policiji.

Pozneje se je odločil, poročiti jo s svojim 20letnim bratom Francekom, kateremu je za to dajal 10.000 rubljev. Franc je začen snubiti ter jo je hotel poročiti, čeprav je bil za več let mlajši. Ko mu je pa stavila Helena za pogoji, da ji pusti popolno svobodo in da ne bo iz nikakršnih vzrokov ljubosumen, mu je postalo to sumljivo in je opustil svojo namero.

Damas pa ni odnehal in je ponudil Heleno svojemu bratranču Vlacavu, poštnemu uradniku v Kalšu. Da bi imel potrebne listine, je napravil s pomočjo ponarejenih listin poročne vpiske in obenem mrtvaški list bivšega moža Križanovskega. Na podlagi tega se je potem »vdova« Helena Macochova poročila z Vlacavom Macochom. Poročil ju je Damas sam dne 24. julija 1910 ob asistenci Isidorja Starzewskega.

Vlacav Macoch ni imel Helene rad, ta se je vendarle v njega zaljubila. Kot doto je dobila Helena 20.000 rubljev od Damasa, opravilo itd. Svatbena pojedina je stala več nego 1000 rubljev. Ko je Vlacav Macoch kazal fotografijo svoje žene — in vsi njegovi prijatelji so spoznali v njej ljubico Damasa Macocha in so ga svariili pred njo.

Pred zločinom.

Razmerje med Damasom in njegovim bratrancem Vlacavom je bilo navzlic navidezemu prijateljstvu zelo napeto. Po poroki Helene z Vlacavom se je razmerje še poslabšalo, posebno, ko se je Vlacav prepričal, da so bile govorice prijateljev resnične. Uvidel je, da ima Helena z Macochom in z drugimi intimno razmerje. V tem so ga potrdila pisma, ki jih je našel pri ženi. Scene so se začele množiti in medsebojno razmerje je postalo nezno. Končno je prepovedal Vlacav Damasu vse nadaljne obiske. In ravno ta korak je Damas najbolj razjezil. Ko je videl, da so se izjalovili njegovi načrti glede razmerja s Heleno, je prišel na misel, da mora spraviti Vlacava s pota. V ta namen si je — čeprav je v svoji izpovedi slikal vse kot slučajno razbur-

nost, izmislil načrt, kako naj izva-
la Vaclava, k sebi. Dne 22. julija je
dobil Vaclav od Damasa pismo, naj
pride v Čenstohov po 1000 rubljev.
Vaclav, ki je bil zelo lačen denarja
in čez glavo zadolžen, se je isti dan
odpravil v Čenstohov, kjer je po obli-
ku nekaterih svojih sorodnikov in
znanstvenikov odšel v samostan ter se tam
naselil v celici Damasa.
(Dalje prihodnjak)

Demonstracije v Zagrebu.

(Telefonsko poročilo.)

V Zagrebu, 14. februar.

Včeraj so se dogodile v Zagrebu
demonstracije, ki imajo na sebi že vse
znake prave revolucije.

Zdi se, da je mera potrpljenja in
popustljivosti hrvaškega naroda pol-
na in da se je bati najresnejših do-
godkov, ako se korenito ne izpreme-
ni sistem, ki tišči sedaj s kruto silo
na tla narod hrvaški.

Svaka sila do vremena in konč-
no tudi kri ni voda.

Zato bi naj hrvaški mogotci pra-
vočasno preokrenili svoja jadra, ker
sicer zna priti na Hrvaškem do do-
godkov, ki bodo v temeljih pretresali
državnopravno razmerje med Hrva-
ško in Ogrsko.

Včerajšnjih demonstracij se je
udeležilo nad 10.000 ljudi, torej sko-
ro ves Zagreb, ako se ne štejejo žen-
ske, otroci in starejši ljudje.

Prve demonstracije so pričele že
ob 2. popoldne.

Upozorili so jih dijaki. Toda de-
monstranti niso bili tako številni, za-
to jih je policija še lahko razpršila.

Ob 6. zvečer se je zbralo na Vse-
učiliškem trgu na tisoče dijakov in
delavcev.

Razjarjeni, da jim je policija
preprežala ob 7. napovedani shod,
so jeli burno demonstrirati proti vlad-
i in banu.

Policija je zaprla vse dohode na
Vseučiliški trg. Ko je del demon-
strantov hotel vdreti skozi Maroviče-
vo ulico, je demonstrantom stopil na-
sproti močan policijski kordon in jih
skusal potisniti nazaj.

Množica je nato napadla policijo
s kamni. Stražniki so potegnili sablje
in pričela se je pravcata bitka. Iz
vrst borec se mase se je slišalo po-
kanje revolverjev.

Ranjenih je bilo nebroj demon-
strantov in stražnikov. Točno število
ranjenecv se ne da dognati.

Med tem, ko je bila policija za-
poslena v Moravičevi ulici, je drugi
del demonstrantov prodrl v Ilico ter
tam hrupno demonstriral proti vlad-
i in banu.

Med tem je bilo konsignirano vse
orožništvo, ki ga je v Zagrebu kon-
centriranega kakor listja in trave —
360 orožnikov je bilo poklicanih z de-
žele.

Orožniki so zastražili vse dohode
v Gornje mesto, da bi demonstrantje
ne prodrli na Markov trg pred bano-
vo palačo.

Posrečilo se jim je sicer naval
demonstratorov odbiti, vendar pa se je
demonstracija nadaljevala po raznih
drugih ulicah. Policija je bila popol-
noma brezmočna. Vsi deli neprestane
službe so bili stražniki popolnoma iz-
mučeni, da niso več mogli vršiti svo-
jega posla. Demonstracije so se torej
skoro neovirano vršile po najrazlič-
nejših ulicah do polnoči. Dasi je bilo
konsignirano vse vojaštvo, vendar ni
stopilo nikjer v akcijo. Danes vlada
sicer mir, a zvečer se je bati ponov-
nih demonstracij.

Demonstracije popoldne.

Za zvečer napovedani socialno-
demokratski shod je policija prepo-
vedala. Že v zgodnjih popoldanskih
urah so začeli vseučiliški dijaki de-
monstrirati. Med obhodom po mestu
so peli pesmi in kričali: »Doli z ba-
nom! Doli z vladolci! Slišati je bilo tu-
di mnogo klicev proti policiji, ki pa
še ni posredovala. Ob 6. so bili razde-
ljeni po celem mestu letaki, ki so po-
zivali socialne demokrate v »So-
kolsko dvorano«. Po vseh trgih in
ulicah so se zbrale velike grude. De-
monstranti so začeli bombardirati
policijo s kamni.

Ranjeni redarji.

En kamen je zadel policijskega
uradnika Sariača ter ga težko rani-
l, več redarjev je bilo lahko ranjenih.
Nato je

policija potegnila sablje

ter navajala na dijake in delavce in
jih razgnala. Ti so nato demonstrira-
li naprej po raznih drugih mestnih
delih. Tudi v Ilici je prišlo do burnih
prizorov.

Demonstracije zvečer.

Zvečer, kmalu po 9., so se de-
monstracije zopet ponovile v še veli-
ko hujši meri. Policija je zastražila
vsa mesta in vladna poslopja ter se
je omejevala na spremljanje demon-
strantov. Ti so metali proti policiji
na konjih žabice, da so se konji spla-
šili, ko so se razletele. Iz vrst de-
monstrantov je padlo tudi glasom
uradnega poročila

6 strelov.

iz revolverjev. Zopet se je vanjo ka-
menje na redarje in je bil

en redar težko ranjen, 18 redarjev
pa je bilo lahko ranjenih.

Policija, ki je zopet rabila sablje
ter več demonstrantov ranila, ran-
jenecv ni mogla dobiti v roke, ker
so jih tovariši spravili takoj na var-
no. Tudi se ni javil nobeden izmed
ranjenih na rešilni postaji ali v bol-
nišnici, kar je znamenje, da so imeli
demonstranti organizirano tudi sani-
tetno službo.

Aretiranih je bilo pri ponočni de-
monstraciji 15 oseb.

Deželni zbor kranjski.

(Seja dne 14. februarja ob 11. uri
dopoldne.)

Klerikalec se očitno boje jav-
nosti. Na galeriji je sicer po navadi
samo kakih 10 do 15 ljudi, vkljub
temu pa je pritrjena ob vratih v de-
želni dvorec tablica z napisom, da
so že vse vstopnice oddane.

Čemu se slepi občinstvo, čemu
se mu ne dovoljuje vstopa, ako je
prostora na galeriji? O ta strah pred
javnostjo! Toda odkrito povedano,
ta strah je umljiv, klerikalec ima
pač mnogo prikriti pred svetom.

Deželni glavar je otvoril sejo
točno ob 11. Zapisnikarja sta dr. Za-
jca in baron Born.

Ko je odkazal razna poročila
dotičnim odsekom in naznanil došle
vloge, je dal v razpravo poročilo
kmetijskega odseka o reorganizaciji
pouka in gospodarstva na kmetijski
šoli v Grmu.

»Besedo ima g. poročevalec, je
zaključil deželni glavar. Toda poro-
čevalec se ni javil. Velika zadrega na
klerikalnih klopetih. Dr. Šusteršič je
klical: »Kdo je poročevalec kmetij-
skega odseka?« Molk. Potem glas:
baron Apfaltrern, pa ga ni tukaj.

Deželni glavar: »Kdo je načel-
nik, naj pa načelnik poročalec Molk,
zadrega. Končno je prihitel v zbor-
nico baron Apfaltrern ter prevzel
referat. Večina se je oddahnila.

Po referentovem utemeljevanju
je bil sprejet ta-le predlog:

Poročilo o reorganizaciji pouka
in gospodarstva na kmetijski šoli na
Grmu se jemlje na znanje, deželne
štipendije za gojence na tej šoli pa
se spremene v mesta z brezplačno
oskrbo in se število teh mest zviša
od 30 na 50.

O lovskem zakonu

je poročal poslanec Hladnik. Nagla-
šal je, da deželni odbor vztraja pri
načelih, ki jih je položil v nesankci-
jonirani lovski zakon, in da je pri-
pravljeno se ukloniti vladni samo v
nekaterih nebitnih točkah; pred-
vsem pa vztraja pri svoji zahtevi,
da se zajec v smislu Zajčevega pre-
dloga izloči iz lovnih živali, ako to
sklene dotična občina. Ekselencen
baron Schwarz je priznal, da je de-
želni odbor sicer sprejmenil nekatere
točke lovskega zakona, kakor je to
želela vlada, toda to ne zadostuje.
Upravni odsek se ni oziral na bi-
sitvene vladne ugovore, zato izreka
deželni predsednik nado, da bo ple-
num zbornice, računajoč z danimi
razmerami, uvaževal pomenke vlade
ter zakonski načrt spremenil v toli-
ko, da ga bo vlada lahko priporočala
Najvišjemu potrditju.

Proti predlogu upravnega odse-
ka je prvi govoril grof Margheri. V
svojem govoru je dokazoval, da na-
črt novega lovskega zakona ni nika-
kor toliko v interesu kmetijstva, ka-
kor se naglašalo, marveč da vsebuje
take določbe, ki lahko povzročijo na
kmetih in v posameznih občinah
naravnost anarhične razmere.

Dr. Lampe je polemiziral s
predgovornikom, naglašal, da spa-
da po njegovem mnenju lov pod de-
želno kulturo, v vprašanju deželne
kulture pa so dežele avtonomne, za
to mora vlada odobriti lovski zakon
v tisti obliki, kakor ga sklene dežel-
ni zbor.

V podrobni debati so govorili
posl. Galle, grof Margheri, dr. Lam-
pe in referent.

Zakonski načrt je bil v obliki,
kakor ga je predložil deželni odbor,
sprejet v drugem in tretjem čita-
nju.

Posl. Jaklič poroča o predlogu
glede ustanovitve mesta okrožnega
zdravnika za Pivko in Košansko do-
lino s sedežem v St. Petru in predla-
ga, naj se deželnemu odboru naroča
ukreniti vse potrebno, da se mesto
okrožnega zdravnika v St. Petru
ustanovi. (Sprejeto.)

Posl. Hladnik poroča v imenu
upravnega odseka o samostalnem
predlogu poslance dr. Zajca v zade-
vi izpremembe zakona z dne 20. ju-
lija 1910 o varstvu ptic.

Dne 31. januarja 1910 je bil v
24. seji okrožnega zbora sprejet
zakonski načrt za varstvo ptic izde-
lan po zakonu veljavnem za vojvodi-
no Koroško. Načrt je dobil Najviš-
jo sankcijo dne 20. julija 1910. Ta
zakon je pa pri prebivalcih ljubljans-
ke okolice našel mnogo odpora, ker

zabranjuje loviti ptice, ki ob jesen-
skem času v velikih množicah pride-
jo na ljubljansko barje, kjer so jih
od nekdanj lovili in prodajali.

Ker bi prepoved, loviti ptice prav-
ni ne pripomogla, is bi se te ptice
varovale, kajti na svojem daljsem
potovanju pridejo v Italijo, kjer te in
tudi druge ptice love, zato je pristal
upravni odsek na predlog poslancea
dr. Zajca in sklenil predložiti zakon
o varstvu ptic, po vladni predlogi
predloženi deželnemu zboru kranj-
skemu dne 30. marca 1908, le da je
v dodatku A izpuščena »cipca«, v do-
datku B pa »vodomec«, »ribič«; in
predlaga:

1. Visoki deželni zbor skleni pri-
trditi zakonskemu načrtu o varstvu
ptic po priloženi vladni predlogi iz
l. 1908.

2. Deželnemu odboru se naroča,
da priskrbi temu načrtu Najvišjo
sankcijo. (Sprejeto.)

Posl. Jaklič poroča o predlogu
zaradi zgradbe mostu čez Kolpo pri
Gribljah in predlaga:

Deželnemu zboru se naroča, naj
nemudoma poizve za mnenje Hrvat-
ske vlade glede zgradbe mostu v
Gribljah, posebno z ozirom na pri-
meren prispevek k zgradbi in naj po
vsebinsi odgovora, ki ga prejme,
ukrene, kaj je nadalje potrebno.
(Sprejeto.)

Posl. Povše poroča o prošnji ob-
čine Polšnik za popravilo okrajne ce-
ste Polšnik - Litija in predlaga:
Prošnja občine Polšnik se izroča de-
želnemu odboru v rešitev z naroči-
lom, da po dež. tehniku prouči ne le
razmere te ceste, ampak sploh vsega
ondotnega pogoja, da se ondotne
sedaj v silno slabem stanju nahajajo-
če se ceste zboljšajo, ter da uporabi
svoj vpliv na okrajni cestni odbor,
da za to pokrajino bolje skrbi in po-
pravi ondotne ceste. (Sprejeto.)

Posl. dr. Krek poroča v imenu
finančnega odseka o ustanovitvi
»Gospodarske šole« in predlaga:

1. Deželnemu odboru se naroča,
naj jeseni letošnjega leta ustanovi
»Gospodarsko šolo«.

2. Deželnemu odboru se dovoli
v ta namen kredita 3000 K.

Posl. Kobi je govoril proti usta-
novitvi take šole in zahteval, naj se
ljudska šola bolj prilagodi kmetijskim
interesom.

Dr. Lampe sili v njega, da mora
glasovati za »Gospodarsko šolo«, kar
seveda Kobi tudi stori — v splošno
veselje. Predlog finančnega odseka
se končno sprejme.

Posl. Žitnik poroča v imenu fi-
nančnega odseka o predlogu glede
na odškodnino deželi Kranjski za
zgradbo kanalov ter predlaga:

1. C. kr. osrednja vlada se naj
naprosi, da za zgradbo kanalov v Ga-
lici, Sleziji, Češki, Moravski in Niž-
je Avstriji dovoli deželi Kranjski
primerno odškodnino.

2. Deželnemu odboru se naroča,
da sestavi vodnogospodarski pro-
gram za daljšo vrsto let in zahteva
od v. kr. vlade stalne državne podpo-
re. V ta program naj se sprejmejo
tudi električne centrale na vodne
sile.

Predlog je bil brez vse debate
sprejet.

Posl. grof Barbo odgovarja kot
dež. odbornik na interpelacijo bivše-
ga posl. Ribnikarja in tov. glede pro-
daje plemenskih prašičev. Vsota
1600 K, ki si jih zaračunal Legvart,
izvira iz tega, ker je Legvart založil
za carino in vožnjo iz svojega žepa,
kar mu je dež. odbor pozneje povrnil
— njegovi potni stroški so pa zna-
šali samo nekaj čez 300 K. Inse-
rni prašiči pa niso bili kupljeni
plemenski prašiči, temveč že zarod
teh pred dvema letoma kupljenih
plemenskih prašičev.

Deželni glavar sporoči, da je
prihodnja seja v petek 16. t. m. ob
enajstih dopoldne, na kar zaključ-
je sejo.

Somišljeniki obrtniki!

Nabirajte bole in zelene
glasovnice, kajti vsak glas je
največje važnosti.

Oddajte svoje glasovnice
najkasneje do četrta ob 11.
dopoldne ali v tajništvo na-
rodnonapredne stranke v Wol-
fovi ulici ali pa v pisarni dr.
Fr. Novaka v Dalmatinski ulici.

Odločevale bo same par-
glasov, da zmaga ta ali ona
stranka.

Obrtniki val na krov!

Dnevne vesti.

+ Volitev v trgovsko in obrtni-
ško zbornico. Skrutinij je trajal več-
rko do 9. zvečer, a še ni bil končan in
bo trajal najbrž še danes ves dan. Ker
so klerikalec pri zadnjih volitvah ta-
ko nesramno goljufali in sleparili in

falsificirali, da so prišli v kriminalno
preiskavo, in ker je znano, da so si
tudi pri sedanjih volitvah posluž-
vali različnih sleparstev, je čisto na-
ravno, da e. kr. volilna komisija vsa-
ko glasovnico natančno pregleda.
Kakor znano, so bile glasovnice po-
slane volilnikom in volilecem s povrat-
nim poštnim receptisom. Vsak volilec
je moral na poštnem receptisu s last-
noročnim podpisom potrditi sprejem
glasovnice, vsak volilec pa mora tu-
di lastnorочно podpisati glasovnico.
Primerjanje teh podpisov je pa za-
mudno delo in zato skrutinij še ni
končan. V deželnem zboru se je dr.
Lampe večer osmelil trdit, da hoče
volilna komisija razveljaviti kleri-
kalne glasove. To je nesramno sum-
ničenje. Ob sebi se razume, da bo vo-
lilna komisija razveljavila nepravil-
ne glasovnice, naj bodo potem kleri-
kalne ali liberalne, ker volilna komi-
sija ni taka, kakor klerikalna dežel-
nozborska večina, ki je z nesramno
postavolomnostjo razveljavila dva
ljubljanska mandata. Dr. Lampeto-
vega nastopa v deželnem zboru si ni
mogoče drugače tolmačiti, kakor da
so klerikalec v strahu, da pridejo na
dan sleparstva, ki so jih uganjali tu-
di pri letošnjih volitvah v trgovsko
in obrtno zbornico. Klerikalec so pri-
švindlali in potuzmali vse polno gla-
savnice in ponaredili podpise, zdaj jih
je pa strah, da se razkrije njihovo
najnovejšo sleparstvo.

+ »Slovenec« poroča, koliko gla-
sov je bilo pri večerajšnji volitvi v tr-
govsko zbornico oddanih za klerikal-
ce. Zakaj pa ne pove, da je med nji-
mi tudi kakih 50 nemških glasovnic,
ki jim jih je dala na razpolaganje
nemška stranka?

+ Klerikalec — sodniki — orož-
niki. V večerajšnji seji deželnega zbo-
ra so si klerikalec privoščili sodnike
in orožnike. Ti nesrečni sodniki imajo
še vedno navado, da sodijo po postavi
in ne po zapovedih klerikalnih mo-
gotcev, ti sodniki poslušajo priče in
svojo vest, ne pa priporočil različnih
fajmoštrov, ti sodniki se zavedajo,
da so s prisego obljubili vestno in ne-
pristransko uradovanje, klerikalec bi
pa radi, naj imajo o pravici take poj-
me, kakor kranjski deželni odbor. A
to pot se klerikalec niso zadovoljili
samo z napadanjem sodnikov, nego
so napadli in sramotili tudi orožnike.
Vsak pravičen in pošten človek v de-
želi prizna, da so orožniki elitni kor,
in če tudi zaide sem in tja med nje
kaka garjeva ovca, v obče uživajo in
zaslužijo v polni meri vse zaupanje.
Orožniki imajo težko, nevaležno in
odgovornostno polno službo, ki jo pa
opravljajo vestno in pošteno, pravi-
no in nepristransko. Skandalozno in
sramotno je bilo večeraj poslušati za-
rukanega fajmoštra Hladnika, dr. Pe-
gana in prof. Jarca, s kakšnimi ne-
sramnostimi in oslarijami so se zale-
tali v orožnike in jih denuncirali.
Celo deželni predsednik baron
Schwarz, ki se ne oglasi rad proti
klerikalcem, je v vidnim ogorčenjem
zavrnil klerikalne denuncijante in se
zavzel za orožnike. Klerikalec bi pač
radi imeli, da bi orožniki nehali biti
nepristranski javni organi in da bi
postali hlapi klerikalne stranke, ka-
terim bi fajmoštri in kaplani ukazo-
vali, kaj smejo in česa ne smejo. To
zahtevanje klerikalcev je toliko bolj
umljivo, ker pripada vsaj 95% tistih
ptičev, ki imajo z orožniki opraviti,
klerikalni stranki.

+ Na deželnozborski galeriji.
Večeraj popoldne je prišel na galerijo
deželnega zbora neki gospod, obrtnik
in davkoplačevalec, in ker je bilo na
galeriji jako malo ljudi in so bili se-
deži prazni, si je dovolil se vnesti.
Tedaj je bil pa ogenj v strehi. Naj-
prej je prišel človek, ki je obrtnika in
davkoplačevalec vprašal, če ima li-
stek za sedež. Obrtnik in davkoplače-
valec je odgovoril, da takega listka
pač nima, nego navadno vstopnico,
da pa se bo takoj umaknil, če bi kdo
prišel, ki ima pravico do sedeža. To
pa ni zadostovalo; prišel je drug člo-
vek in grobo zahteval, da se mora
obrniti in davkoplačevalec takoj od-
straniti s sedeža. Seveda se je obrt-
nik in davkoplačevalec vdal, a zani-
malo ga je vendar, kdo je ta človek,
ki tako surovo nastopa proti davko-
plačevalecem. Isvedel je, da se ta
človek piše za Fortiča, da je bil ne-
kdaj magistratni uradnik, a da so ga
morali na magistratu iz službe spo-
diti in da je sedaj deželni oficijal. Če
imajo pri deželnem odboru oficijala
za vnbacitelja davkoplačevalec,
naj mu preskrbe primerno uniformo,
da ga bodo ljudje spoznali, ker ni
vsak tako krotak, da bi se od nezna-
nega človeka pustil hrliti.

+ Promocija. Odvetniški kandi-
dat gosp. Albin Kandare bo v pe-
tek dne 16. t. m. na dunajskem vseu-
čilišču promoviran doktorjem prava.
Čestitamo!

+ Iz finančne službe. Finančna
tajnika gg. Fran Gerstenmayer in
Viktor Grabner sta imenovana
za finančne svetnike.

+ Za okrožno zdravniško so ime-
novani: dr. Kaisersberger za
Senožeče, dr. Mayr za Trbič in dr.
Hočevar za Domžale.

+ Iz deželnega šolskega sveta.
Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je
odložil svoj mandat kot član e. kr. de-
želnega šolskega sveta. Na njegovo
mesto je kranjski deželni odbor izvo-
lil za zastopnika v deželnem šolskem
svetu za Kranjsko ravnatelja Bogu-
mila Remca.

+ Iz ljudskošolske službe. Za su-
plenta na ljudski šoli v Catežu na
mesto zaradi bolezni na dopustu se
nahajajoče učiteljice gdne. Hedvige
Schott je imenovan absolvirani
učiteljšček Ivan Stegovec. —
Na mesto zaradi bolezni na dopustu
se nahajajoče učiteljice gdne. Josi-
pine Šusteršič je imenovana kot
suplenta na ljudsko šolo v Spodnji
Idriji dosedanja suplenta v Blagovi-
ci Angela Miselj.

— Poslanec Matko Mandić je do-
spel v Ljubljano in je danes priso-
stvoval v loži deželnega glavarja seji
deželnega zbora.

— Izprašanini srednješolskim
kandidatom, ki so napravili v tem
terminu izpit in niso še v službi, se
nasvetuje, da se oglase za poskusne
kandidate pri e. kr. deželnem šolskem
svetu; vsak pač v onem kraju, oziro-
ma deželi, kjer so mu razmere za
brezplačno službovanje najbolj ugo-
de. Vsi pa se naprosijo, da sporoče
potrebne podatke »Društvu sloven-
skih profesorjev v Ljubljani«.

— Slovenskim zgodovinarjem
sporočamo, da so v tej dobi razpisana
tri definitivna zgodovinska mesta in
sicer na ženskem učiteljskem v Gorici
(zadnji vloži dan 29. februarja), na
e. kr. višji realki v Gorici (zadnji
vloži dan 15. marca) in na e. kr. viš-
ji gimnaziji v Trstu (zadnji vloži
dan 15. marca).

Z Jesenic. Kranjskogorski pevci
priredijo 17. t. m. v Kranjski gori pe-
sko veselico z maskerado. Na vabilih
čitamo, da sodeluje pri tej veselici
»Savska godba«. A »Savska godba«
oziroma tovarniška godba ne eksisti-
ra od 1. januarja t. l. nič več in sicer
zaradi intrig jeseniškega kaplana
Franceta Kogejca. Pri kranjskogorski
veselici sodelujoča godba je jeseniški
katoliški društveni orkester in sode-
lujoči člani so sami najbolj zagriženi
in fanatični ajmohtarji, sodrug z na-
nega izzivača Kogejca, ki je tovarni-
ško godbo do razpusta pripravil. Pri-
pomnimo samo, da se ne udeležimo
nobene veselice, koder bo savski aj-
mohtarski orkester sodeloval.

Vojni posnetki iz tripolitanske
vojne predvajajo se še danes in jutri
v kinematografu »Ideal« pri vseh
predstavih in nam predočujoče raz-
lične, jako zanimive slike z bojišča,
na primer bitke, taborišča, okope,
usmrtnice ogleduha itd. in so veskoko
jako zanimive ter bodo gotovo vsa-
kogar zanimali. Ta velikanski film,
1400 metrov dolg, se predvaja pri ve-
čerih predstavah 1 in pol ure. —
Poleg teh slik vidi se še jako komi-
na privlačnost: »Maks, žrtve bordo-
skega vina«, kjer igra glavno vlogo
priljubljeni komik Maks Linder in
vzbuja od začetka do konca velikan-
ski smeh. — V petek »Specialni ve-
čer« za jako zanimivim in izbranim
sporedom.

Pes naskočil je večeraj na nekem
dvorišču na Miklošičevi cesti mesar-
ja Ivana Janeža ter mu pri tem na-
pravil na obleki 23 K škode. Lastnik
psa je znan.

Delavsko gibanje. Večeraj se je z
južnega kolodvora odpeljal v Ame-
riko 80 Hrvatov, 90 Macedoncev in
35 Slovencev. Na Prusko je šlo 10, v
Solnograd pa 15 Hrvatov.

Izgubil je realec Henrik Ober-
walder zlato častniško verižico. —
Šolska učenka Angela Šlibarjeva je
izgubila usnjato ročno torbico z raz-
nimi proprijetami.

Narodna obramba.

Družbi sv. Cirila in Metoda se
odpira nov vir dohodkov. Večeraj
zvečer ob pol 10. uri vstopi negoto-
vega koraka v prodajalno ob moštičku
čez Gradaščico, sladko-ginjen oboževa-
lec »grenkega« trdnega prepričanja, da
mu ga treba še za »tri...« Gospodar
T. pouči in posvari poznega gosta:
»Da ga ima dovolj — celo že malo
preveč«. Mož premišlja o teh modrih
besedah, potem pa reče: »Menda
imate Vi prav — dam pa te tri solde
Ciril-Metodu« ... Naj bi postal mno-
goštevilnim prijateljem »jeruša« ta tr-
novski tovariš vzel v tem oziru, da
si odreko zadnji nepotrebnosti glazek,
kakor on; solde pa podarijo v boljši
namen družbi sv. Cirila in Metoda.

Za družbo sv. Cirila in Metoda
je daroval neimenovani 2000 poštnih
znamk.

Ciril Metodova ženska podruž-
nica za Šiško. Občni zbor bo 25. t.
m. ob 2. popoldne v Čitalnici v Sp.
Šiški.

Društvena naznanila.

Vabilo na maskarado ljubljans-
skega Sokola, ki se vrši pod devizo
»Jaz Pierretta — Ti Pierrot«
dne 20. svečana v vseh gorenjih pro-
storih »Narodnega doma« se danes

razpošljejo. Ker ni izključeno, da bi se pri tako obširnem številu vabil in pa vsled rednega premeščanja gg. uradnikov, koga neljuboma izpustilo, prosi se vse dotičnike naj blagovolijo naznaniti svoje naslove bratu L. Francketu v "Narodno tiskarno" ali pa naj si preskrbijo vstopnice, ki so za vsakega naprednega Slovenca zaedno tudi vabila. Vstopnice se dobivajo za nečlane (po 3 K) v trgovini Gričar in Mejač v Prešernovi ulici ter zvečer pri blagajni, za člane (po 2 K) pa le pri blagajni proti izkazilu. (Običajna globa letos odpade).

I. obrtniški ples v Ljubljani. Danes zvečer se vrši v "Narodnem domu" I. obrtniški ples v Ljubljani, ki obeta po vseh predpripravih in po velikem zanimanju, ki vlada v vseh slojih prebivalstva, biti ena najsijajnejših prireditev te sezone. Oni, ki ne bi bili še dobili vabil naj to opomene, ker so priprave vzele mnogo časa in ker je bil odbor preobložen z delom. Namenoma gotovo nobeden ni izostal.

Občni zbor "Društva državnih uslužbencev" (skupina ljubljanska) se je vršil letos v Gorsetovi restavraciji pri "Novem svetu". Otvoril je zborovanje predsednik g. Zorko in po zdravlil udeležence, katerih je bilo precej tudi z dežele. Tajnik Hübcher je poročal o delovanju društva tekom leta. Društvo je imelo koncem leta 172 članov. Umrlo ali izstopilo je med letom 36 članov. Denarni ostanek društva znaša 73 kron 88 vin., blagajniški ostanek podpornega sklada pa 70 kron 30 vin. Pri volitvi je bil voljen za predsednika zopet g. Zorko, ki pa je mesto predsednika odklonil, nakar je bil voljen namesto njega Marinko. Po volitvi odbora je bilo zborovanje zaključeno.

Prosveta.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, v četrtek, velika lirska opera: »Rusalka« (za nepar-abonente). — V soboto prvič na našem odru francoska burleska »Million«, spisal Georges Berr in Marcell Guillemand. Ta velezabavna burleska ima jako napeto dejanje ter se godi danes v Parizu v policijskih in apaskih krogih. Glavne osebe so pa umetniki. — V nedeljo popoldne ljudska igra »Divji lovec« F. S. Finžgarja. Predstava se vrši za lože par izven abonementa ter pri zelo znižanih cenah.

Slovensko gledališče. Caričine Amocinke, katerim je zložil godbo in petje Viktor Parma, smo poslušali zopet včeraj po večletnem odmoru. Kapelnik je bil gospod Niko Stritof, ki je vodil orkester in soliste in večinoma tudi zbor prav spretno in temperamentno. Režije, žal, ni mogoče hvaliti. Scenarij je bila malo umestna in ponesrečeni židovski žargon, ki se je pletel skozi dialoge od kraja do konca opere, je bolj dolgočasil kakor kratkočasil. Sploh se je zelo poznalo pomanjkanje pravega in pristnega tistega humorja, ki tiči v duši in ne na jeziku in v maski. Brez njega je vsaka komika okorna, nerodna in prisiljena. Če ljudje vidijo, da čitavske slovensčine ni in ni, čemu se ž njo silijo? Naj bi si prikojili besede svoje vloge tako, kakor jim veli estetski čut — če ga sploh imajo! Zadnje dejanje se je zadiralo in ni hotelo z mesta. Eden gospodov ni znal svoje vloge, pa je morala še publika z njim vred čakati na suflerko. Jako dobra je bila gđc. T. Thalerjeva, ki je nastopila v vlogi mlade graščakinje Helene. Pela je lepo, igrala dostojno in živahno in ravno tako je bila njena toaleta zelo okusna. Tudi služkinja Helenina Maruša (gđc. Vera Danilova) je posnemala vse dobre lastnosti svoje gospodarice. Svojo vlogo je prav srečno kreirala in se kretala v njej s pravim igralskim ognjem. G. Iličič je zabaval kot državni svetnik Feodor zlasti s tem, da je menjaval moško obleko z žensko. Pel je lepo, česar smo pri njem vajeni, odkar ga poznamo. Ga. pl. Fedranspergova se je družila z gđc. Thalerjevo v izvrstnem petju. Dober je bil g. Nučič kot cesar Jožef II., zelo primerna in dostojanstvena ga. A. Danilova kot carica Katarina II., splošno pa ni slo skupaj. Režija, kje si? — Obisk je bil dosti polnoštevilčen, poslušalci hvaležni.

Razne stvari.

* Uporni škofi. L iz b o n a, 13. februarja. Nadškofa v Bragi in Pontalegre, kakor tudi škof v Samego so bili za dve leti izgnani iz svojih škofij.

* Samomor zaradi zaupnice. Berolin, 13. februarja. Iz Dessau poročajo: Sedmošolec Voigt se je vrغل pod vlak, ker ga je profesor, pri katerem je stanoval, oklofutal, ker je hodil v gostilne.

* Nesreča na tramvaju. Mar-seille, 13. februarja. Danes popoldne sta trčila dva vozova vsled prevelike megle. Oba vozova sta bila razbita, dva potnika ubita in sedem težko poškodovanih.

* Zastrupljenje s metilalkoholom. Szatmar, 13. februarja. Včeraj in danes so prinesli 14 oseb v tukajšnje bolnice, pri katerih so konstatirali znake zastrupljenja s metilalkoholom. Dva od teh sta včeraj zvečer v grozovitih bolečinah umrla.

Telefonska in brzojavna poročila.

Zdravstveno stanje grofa Aehrenthala brezupno. Katastrofa neizogibna.

Dunaj, 14. februarja. Zdravstveno stanje grofa Aehrenthala je brezupno. Bolezen je že pred tedni stopila v kritično stanje in so si bili zdravniki na jasnem, da je smatrati zdravstveni položaj zunanega ministra za velevkritičen. Množili so se pujači lenkemijske (razkrajane krvi), oči in uho so odpovedovali službo, pretekli teden je prebolel grof Aehrenthal opasno pleuritisa, katero ni bilo mogoče popolnoma izlečiti. Do tedaj precej ugodno subjektivno stanje bolnikovo, se je vsled velikih bolečin popolnoma spremenilo, grof Aehrenthal je postal apatičen in niti za časopise, v katerih je prej pazno sledil poročilu o svoji boleznii (zato so dunajski listi pisali vedno skrajno optimistično), se ni več zmenil. Bolezen so komplicirale vedno številnejše se ponavljajoče srčne slabosti, kmalu se grof Aehrenthal ni več ganil s postelje. V poslednjih treh dneh pa je postal bolnikov položaj skrajno slab. Grof Aehrenthal ne vzame nikake hrane več ter je včeraj in ponoči ponovno zavrnil zdravila, ki so mu jih hoteli dati zdravniki, da mu olajšajo bolečine. Zdravniki so mnenja, da to stanje ne more trajati več dolgo. Ledvice bolnikove delujejo neenakomerno in bati se je, da se vsak hip pojavi uremija, najzadilnejši dokaz, da telo ustavlja svoje funkcije. Zdravniki izjavljajo, da je katastrofa neizogibna in da so ure grofa Aehrenthala štete. Splošno se domneva, da zunanji minister pri najboljšem tedna ne preživi, da pa je verjetnejše, da nastopi smrt že v prihodnjih 48 urah. Seveda ni izključeno, da se bo od narave trdna Aehrenthalova natura upirala smrti tudi še več kakor dva dni.

Aehrenthal.

Dunaj, 14. februarja. Danes ob 1. uri popoldne je bil izdan buletin o zdravstvenem stanju zunanega ministra grofa Aehrenthala, ki je nespremenjeno resno. Grof Aehrenthal je ponoči večkrat krvavel iz nosa, se počuti skrajno slabo.

Dunaj, 14. februarja. Danes ob 1. uri popoldne izdani oficijozni buletin pravi: Zbolenje grofa Aehrenthala, ki trpi, kakor znano, za levkemijo, je zelo resno. Krvavenje iz nosa v uho, nadalje krvavenje ustni sluznice in kože ni ustavljeno. Množina krvi, ki jo izgublja povzročena redkokrvnost in razkrojitev krvi, je precejšnja ter je poslabšano splošno stanje. Senzorij je normalen. Podpisani so grof dr. Artner, prof. dr. Biel in dvorni svetnik dr. Geiger.

Dogodki na Hrvaškem.

Zagreb, 14. februarja. Pri večerajšnjih demonstracijah je bilo ranjenih 19 policijskih stražnikov, med temi eden težko. Policija je aretovala 25 oseb, večinoma dijakke in delavce. Kolikor se ve, je izmed demonstrantov ranjenih zelo mnogo oseb, vendar pa se njih točno število ne da dognati, ker ni nihče izmed njih iskal javne zdravniške pomoči.

Zagreb, 14. februarja. Vsled večerajšnjega nasilnega postopanja policije, ki je prepovedala celo zaupni sestanek, vlada v delavskih krogih takšno ogorčenje, da se preudarja, če bi ne kazalo proglasiti generalno stavko.

Zagreb, 14. februarja. Pred par dnevi je bil, kakor je znano, ban Cuvaj na Dunaju, da napravi pri članih cesarske hiše nastopno vizito. Kakor poročajo z Dunaja, prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand bana ni hotel sprejeti v avdienco. To je brezdvomna znak, da se Cuvaj ne bo ogrel na banski stolici.

Položaj na Hrvaškem.

Budimpešta, 14. februarja. Vladni organi zatrjujejo, da je ban Cuvaj odločen še naprej potlačiti vsako opozicijsko gibanje ter izjavil, da bo še naprej konfisciral opozicijske liste, ker se mu zdi vsaka kritika njegovega postopanja kot hujskanje proti državni oblasti.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 14. februarja. Grof Khuen je konferiral z voditelji opozicijskih strank parlamenta gde sprave v ogrski zbornici. Kossuthova in Justhova stranka imata danes zvečer konferenco, na kateri bodo nadaljevali razpravo o taktiki opozicije napram brambni reformi, o kateri se začne debata jutri. V jutrišnji seji poda grof Khuen tudi vladno izjavo o svojih pogajanjih na Dunaju. Nato

bo zasedanje najbrže za par dni odgodeno, da bodo imele opozicijske stranke čas premisliti svojo taktiko.

Mednarodni šahovski turnir.

Opatija, 14. februarja. V mednarodnem šahovskem turnirju je do bil 1. darilo dunajski šahovski mojster Spielman s 15 točkami. Drugo darilo je dobil praški mojster Duras s 13 1/2 točkami. Tretje darilo si delita Kolm in Reti, ki imata po 11 1/2 točk.

Srbska skupščina razpuščena.

Belgrad, 14. februarja. V Srbski narodni skupščini je prečital ministriški predsednik Milovanović ukaz, s katerim se razpušča srbska narodna skupščina. Nove volitve bodo 14. aprila. Skupščina se sestane 1. maja. Razpust so pozdravili Staroradikalci z živio - klici na kralja.

Bolgarsko sobranje.

Sofija, 14. februarja. Vlada je predložila sobranju med Bolgarsko, Avstro - Ogrsko, Nemčijo, Rusijo in Francosko sklenjene konzularne in pravnopomožne pogodbe ter pogodbo o izročanju in več konvencij, tako konvencijo z Avstro - Ogrsko zaradi učenih in cerkvenih zavodov, ki stoje pod varstvom Avstro - Ogrske, ki naj vživajo iste pravice, kakor domači zavodi. Sobranju je bila predložena tudi konvencija o razširjenju pravnopomožne pogodbe na Bosno in Hercegovino.

Samomor avstro - ogrskega konzula.

Sofija, 14. februarja. V Vidinu se je nstrelil danes jutraj avstro - ogrski konzul obč. pl. Putnik. Izvršil je samomor vsled hude nevrastenije.

Orožništvo v Makedoniji in Albaniji.

Carigrad, 14. februarja. Notranje ministristvo razglašalo orožniški zakon, ki reformira orožništvo v Makedoniji in Albaniji.

Demonstracije proti Francoski.

Milan, 14. februarja. V Ascoli Picenu je prišlo do velikih protifrancoških demonstracij. Množica je vpila doli s Francijo. Vojaštvo je moralo z oboroženo silo razgnati demonstrante.

Francoska zbornica.

Pariz, 14. februarja. Zbornica je votirala vladi mornariški program s 452 proti 73 glasovi. Uradno se razglašalo francosko - nemška takozvana maroška pogodba.

Sestanek treh cesarjev.

Berolin, 14. febr. »Deutsche Tageszeitung« poroča iz Petrograda, da se v najbližjem času sestanejo ruski, avstrijski in nemški cesar in sicer povodom potovanja ruske carske dvojice v Darmstat. Najprej obišče ruski car avstrijskega cesarja na Dunaju in ta mu vrne obisk na gradu Friedberg na Hensenskem, kamor pride ob istem času tudi nemški cesar Viljem.

Predsedstvo nemškega državnega zbora.

Berolin, 14. februarja. Danes ob 2. popoldne se vrši izvolitev predsednika nemškega državnega zbora. Kakor vse kaže bo izvoljen najbrže naprednjak Kunpf, ki je bil kakor znano izvoljen v 1 berolinskem okraju z 9 glasovi večine. Ker bo na to najbrže liberalce Paasche odložil svoje podpredsedstvo bo izvoljen za drugega podpredsednika najbrže tudi naprednjak. Tako bo potem sestavljeno predsedstvo nemškega državnega zbora iz 2 naprednjakov in 1 socijalnega demokrata.

Angleški parlament.

London, 14. februarja. Danes opoldne je otvoril kralj Jurij s prestolnim govorom drugo seziijo angleškega parlamenta.

Kitajska republika.

Peking, 14. februarja. Večina republikancev je privolila v nasledne pogoje: Cesar si ohrani svoj naslov in dobi letno apanažo 4 milijonov taelov, ki bo znalaša po izpombi brambne reforme 4 milijonov dolarjev. Pokojni mandžujem se plačujejo še nadalje. Jamči se za prostost veroizpovedanja. Dvor ostane za sedaj v prepovedanem mestu in se bo pozneje preselil v letno palačo v bližini Pekinga.

London, 14. februarja. Iz Kuninga poročajo, da bo nova kitajska republika osnovana popolnoma po ameriškem vzorcu, ter bosta glavno načelo nove republike svoboda, vere in splošna brambna dolžnost.

Gospodarstvo.

— Konkurz zadružne pivovarne. Kakor se nam poroča se je otvoril konkurz o premoženju gostilničarske zadružne pivovarne v Lescah. Leško zadružno pivovarno je ustanovila skupina koroških in kranijskih gostilničarjev z namenom, si dobavljati pivo po nižjih cenah in boljših pogojih, nego so je nudile v dotičnem okrožju obstoječe pivovarne. Ta akcija se je popolnoma ponesrečila, akoravno so se zadružni gostilničarji zelo trudili svoje pivo razširiti. Vsa dobra volja zadružnikov je bila popolnoma zaman,

ker je manjkalo strokovnega znanja, ni bilo večjega vodstva. Pri takih razmerah je bil neuspeh a priori zagotovljen. Pokazalo se je pa tudi, da so splošne gospodarske razmere v pivovarniški industriji skrajno neugodne. Visoke cene surovin, vedno rastoči davki in doklade so rentabilnieto pivovaren tako znižale, da je obstoj te industrije le mogoč, ako se vodi po strogo trgovskih načelih, z zadostnim kapitalom, ter se izključi nezdružna, pretirana konkurenca. Zapeljani gostilničarji ne bodo le izgubili svojih vlog pri leški pivovarni, marveč bodo še morali poseči žalibog globoko v žep in doplačevati. — Tako se zmanjšuje potom zadružništva naše narodno premoženje.

Delniška pivovarna »Adrija« v Trstu.

Kakor smo že s. č. poročali, pretvarja se Tržaška eksportna pivovarna in tvornica slada R. Liebman v Senožečah s sodelovanjem Jadranske banke v Trstu v delniško družbo s polno vplačanim delniškim kapitalom K 1.000.000.

Iz okusnega, ilustriranega prospekta, katerega je pivovarna izdala in vsakemu interesentu na zahtevo pošlje, razvidno da je bila pivovarna v Senožečah ustanovljena leta 1820 od rodbine Dejak in da je ena najstarejša pivovarna na jugu naše monarhije.

Kraj za ustanovitev iste je bil zelo srečno izbran, ker tu je dovolj izvrstne kristalnočiste vode na razpolago in svež gorski zrak dopolnjuje samo ta, za dobro kakovost izdelka jako važni faktor.

Sedanji lastniki so pivovarno znatno razširili in so tudi sledeč tehničnim iznajdbam na polju pivovarenstvom, opremili dotično z najmodernejšimi stroji in aparati.

S povečanjem in razširjenjem podjetja se je tudi produkcija piva znatno zvišala. Med tem, ko se je leta 1894 zvarilo le 3000 hl. piva, se je v letu 1904 pridelalo že 17000 hl. in v letu 1911 se je doseglo že lepo število 35000 hl.; torej več kot desetkrat toliko kakor leta 1894, ko so prevzeli pivovarno sedanji lastniki. Senožeško svetlo pivo (Regina a la Pilsen) in temno pivo zvarjeno po monakovskem načinu, je na jako dobrem glasu in se izvažajo v znatni meri tudi v inozemstvo, kjer se je radi delikatnega okusa in ker se dolgo drži, jako priljubilo.

Kakor se nam poroča, izkazuje bilanca za leto 1910/11, po znatnih odpisih toliko čistega dobička, da bi odgovarjal skoro 10% obrestovanju projektiranega delniškega kapitala in ker so odnosi za nadaljnji razvoj pivovarne zelo ugodni, obeta se tudi v prihodnosti velika rentabilnieto podjetja.

Lastniki pivovarne so prevzeli K 500000. — delniške glavnice v prvotnih delnicah od K500000. — prijavitel-nih delnic se je podpisalo privatnim potom K 200000. — ostalih K300000 nam dajejo koncesionari na javno subskripcijo katere se vrši od 19. do 29. t. m. Opozorjamo v današnji številki objavljeno vabilo na subskripcijo in pripominjamo, da sprejema Jadranska banka že od danes predprijave na imenovane delnice. Tozadavne tiskovine dobivajo se brezplačno pri blagajnah Jadranske banke v Trstu, Opatiji, Ljubljani, kakor tudi pri hrvatski vjeresijski banki v Dubrovniku, Splitu, Šibeniku in Zadru.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pastoslemšek.

Ceno domačih zdravil. Za uravnavno n ohranitev dobrega prebavljanja se priporoča raba mnogo desetletji dobro znanega, pristnega »Mollovega Solidit-praška«, ki se dobi za nizko ceno, in kateri vpliva najbolj trajno na vse težkoče prebavljanje. Originalna škatlička 2 K. Po poštnem povzetju razpošilja ta prašek vsak dan lekarnar A. Moll, c. in kr. dvorni zalagatelj na Dunaju, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi je izrecno zahtevati Mollov preparat, zaznamovan z varstveno znamko in podpisom.

Za otroke

Kufeke

In odrasle

Pospesuje tvorbo mišic in kosti, zadržuje in odstranjuje kakor nič drugega drisko, blevanje, črevesni katar itd.

Odlično živilo za dravne slabotne, v razviku zaostale otroke vsake starosti.

Komično izgledaš, sin moj,

ko greš med ljudi : z rdečim nosom, hripav, stokaš in kašljaš. Katar seveda dobi lahko vsak, ali nato je pa takoj treba kaj storiti proti temu, da se nadleže hitro odkrijamo. Jaz rabim vedno Payeve pristne sodenske mineralne pastilje, ki jih za K 128 kupim v katerikoli lekarni ali drogeriji in vselej sem katar zatrl, še predno se je prav pojavil. Poslušaj dober svet in stori takisto!

Generalno zastopstvo za Avstro - Ogrsko W. Th. Guntzert, c. kr. dvorni založnik Duna V II. Grosse Neugasse 17.

Zapomnite si,

da je dober tek temelj dobrega prebavljanja, da je torej zbujanje teka najvažnejši pogoj zdravega življenja. Kdor torej hoče imeti zdrav želodec in krepko prebavo na poskusi že desetletja z dobrim uspehom rabljene »Bradyeve želodčne kapilce«, prej tudi Marijacejske želodčne kapilce, ki so že od nekdaj najzanejševše domače sredstvo proti vsem težkostem otrok kakor tudi odraslih. Dobre so po lekarnah in stane stene steklenica samo K -90 in K 1-60 dvojna steklenica. Kjer se ne dobi te pošlje izdelovalci, lekarnar, C. Brady, Duna I. Fleischmarkt 2-481 brez stroškov na dom 6 steklenic K 580 ali tri dvojne steklenice za K 5-30.

Meteorološko poročilo.

Februar.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo
13.	2. pop. 9. zv.	735.5 733.8	10.7 3.5	sr. jug sl. zah.	del. jasno jasno
14.	7. zj.	732.4	15	sl. jvzh.	oblačno

Srednja včerajšnja temperatura 45°, norm. -0.4° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Lepi dobri ceni

so naši izdelki. 6 velefinih, popolnoma platnenih ruh. 150/200 cm vel. K 15.—, iste 150/220 cm vel. K 16.50. Kos Krejcarjeve tkanine, velefin beljene 20 m K 18.— 30 m sortiranih ostankov K 18.— Vzorci same najboljših tkanin za gospodinjstvo in orreme gratis in franko

Tvornica platnine Bratje Krejcar, Dobruška, Češko.

V Gradcu!

Tvornica pohištva in posteljin.

ki ima 10 do 15 delavcev, s stroji urejena, 20 let obstoječa, samo nadrobna prodaja doma proti gotovini, in ki je l. 1911 vrsta lastniku 000 K letnih dohodkov, 6% obrestovanje in 300 K čistega dobička. Podjetje se odda pridni, strogo reelni osebnosti, ki razpolaga čez 30.000 do 40.000 K; sedanji lastnik na željo ostane še naprej udeležen. Samo resnično r-snim, hitro odločenim interesom (strokovnega znanja ni treba) dale poiasnila gospod Marko Inkret v Ljubljani, Karuzova ulica št. 10.

MOJ STARI

nazor je in ostane, da proti prhljaju, prežgodnjemu osivenju in izpadanju las kakor sploh za racionalno negovanje las ni boljšega sredstva nego svetovnoznani Bay-rum s konjickom, znamko lesen konjček tvrdke Bergmann & Co., Dečin N. L. V stekleničah po K 2.— in 4.—, se dobiva po vseh l.karnah, drogerijah, parfumerijah in brivnicah.

Franciška Dane roj. Paternost zasebnica

danes v torek, dne 13. februarja ob pol 3 popoldne po kratki mučni boleznii previdna s sv. zakramenti v 74. letu starosti v voljo božjo vdana mirno v Gospodu zaspa

Pogreb drage nam rajnice bo v četrtek, dne 15. februarja ob 3. popoldne iz deželne bolnice k Sv. Križu.

Nepozabno priporočati v molitev in blag spomin.

Sv. maše se bodo darovale v cerkvi Marijinega Oznanenja.

Ljubljana, dne 13. februarja 1912.

Mlada naobražena gospa
želi priti za gospodinjo
k samostojnemu gospodu. 601
Ponudbe upravištvu „Sl. Naroda“, št. 71.

Vabilo k
prosti zabavi
katera se bo vršila
v četrtek 15. in v ponedeljek 19. februarja
v restavraciji pri **Auerju**
Wolfova ulica 12.
K obilni udeležbi vabi najljubše
Ludovik Rožkar, restavrater.

J. Zamljen
čevlarski mojster
v Ljubljani, Sodna ulica št. 3
izvršuje vsa čevlarska dela do najfi-
nejše izvršitve in priporoča svojo zalogo
storjenih čevljev.
Izdeluje tudi prave gorske in
telovadske čevlje.
Za naročila z dežele zadostuje kot mera
iprosisan čevljev. 245

PATENTE
vseh dežela izposluje inženir 20
M. GELHAUS. oblastveno avtor. in zaprišejeni patentni odvetnik
na Dunaju VI., Mariahilferstrasse št. 37.

Kavarna „Central“. Vsak dan
vso noč
KONCERT
dunajskega damskega elitnega orkestra.
Vstop prost. Z velespoštovanjem Vstop prost.
592 **Stefan Miholič, kavarnar.**

Lekarnarja Schaumanna
želodčna sol
in želodčne pastilje
je 30 let preizkušeno sredstvo proti vseh vrst želodčnim
boleznilim, motenju prebave in shujšanju.
Schaumannova želodčna sol
Skatljica K 1.50. Želodčne pastilje omarica K 1.50. Razpošilja po povzetju
od 2 skatljic naprej. — Lekarna Schaumann, Stockerau pri Dunaju.
Dobiva se po vseh lekarnah in drogerijah. 3902
Nepripraven učinek

OPEKARNA
s krožno pečjo

v večjem ob železnici ležečem okrajnem
mestu Spod. Štajerske je ceno naprodaj.
Surovina la, spečevanje blaga zagotov-
ljeno — Vprašanja pod „Strojna
opekarna“ na upravn. „Slovenskega
Naroda.“ 554

Ženitna ponudba!

Samostojni obrtnik, vdovec, 40 let
star, čedne zunanosti se želi seznaniti s
gospodično ali vdovo brez otrok, ki bi
imela veselje do gospodinjstva in par-
tisoč premoženja ali kako obrt, oziroma
kako malo posestvo. 54
Ponudbe na naslov „M. S. S.“ na
upravištvu „Slovenskega Naroda“. Taj-
nost zadržana.

Ženitna ponudba!

Mlad oženjen mož
išče službe hišnika
v Ljubljani. 361

Pismene ponudbe pod šifro „Mladih“
na upravištvu „Slovenskega Naroda“.

Gostilniški prostori
s koncesijo se oddajo
na Turjaškem trgu št. 1.
(bivši „Kotliški dom“)
za majev termin
Vpraša se v gostilni tam ali v
pisarni **Filip Supančiča, Šubičeva**
ulica št. 5. 559

Vozno podjetje
v Mariboru,
dobro upeljano, posebno za Slovenca
primerno, se zaradi bolezni
tako, po jako ugodni in nizki ceni proda
Kje, se izve v trgovini **V. Weizl**
Maribor, Gornja Gosposka ulica
(Štajersko). 567

Odda se blizu sodne palače
stanovanje

v pritličju (ena večja, dve manjši sobi,
520 kuhinja itd.)

takoj ali s 1. majem 1912.

Naslov v upravištvu „Slov. Naroda“.

Podpisana vljudno vabi na

domačo
plesno veselico

ki se vrši
na debeli četrtek, 15. svetana 1912
v salonu restavracije
„Pri levu“

Marije Terezije cesta 16.

Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 50 vin.

Za blagohotni obisk se priporoča z velespoštovanjem

Beti Pilko-Kos,
restavraterka. 602

Najboljša in najzdravejša

barva
za lase in brado

je dr. Drallea „**NERIL**“, ki daje
svim in pordečim lasem njih prvotno
naravno in zdravo barvo. Dobi se svetla,
rjava, temnorjava in črna v steklenicah
z navodilom po 2 K, velike po 4 K, pri

Štefan Strmoli

Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Poulične šminke in puder najfineje,
po zmernih cenah.

Močni salon.

Častitim damam priporoča

klobuke

le najfinejšega okusa

Ica Škof-Vanek

26 Šof Frančo.

Šatni klobuki vedno pri-
pravljene. Jaka tudi venci
s trahovi in razne cvetlice
doma izdelovane.

V gostilni Durn

St. Petra nasip 67

bo v četrtek 15. februarja

plesni venček.

K obilni udeležbi vabi

Terezija Durn.

Pristno brnsko blago.

Spomladanska in poletna sezija 1912.

En kupon 3*10 m dolg za 1 kupon 7 kron
kompletno moško obleko 1 kupon 10 kron
(suknja, hlače, in 1 kupon 15 kron
telovnik) stane samo 1 kupon 17 kron
1 kupon 20 kron

Kupon za črno salonsko sukajo 20 K, dalje blago
na povračilo turistični lode, aviatne kamgarne
in razpošilja po vseh vrstah cenah za solido in
rečno dobro znana tvorniška zaloge sukna

Siegel-Imhof v Brnu.

Vzorci gratis in franko. 541
Prosim, ki jih imajo privatni odjemalci, ako
blago naročajo naravnost pri firmi Siegel-Imhof
na kraju tvornice, so velike. Stalne najnižje cene.
Velika izbira. Tudi najmanjša naročila so izvrše
popolnoma svežim blagom natančno po vzorcu.

Lepo stanovanje

s 3 sobami, kopalno sobo in pritlikli-
nami se odda za mare ali maj v
III. nadstropju na **Blowelsovi cesti**
št. 16. Vpraša se v pisarni
FILIP SUPANČIČA, Šubičeva ulica št. 5.
573

Zastopnike in potnike

(primerno tudi za upokojene učitelje)
za obisk privatnih oseb s prodajanjem
suknenga blaga in lodnaskih vremen-
skih plaščev za gospode in dame
sprejme proti visoki proviziji, pozneje
proti fiksnu plači največja tvorniška
razpošiljalnica sukna.

Ponudbe na **Rudolfa Faltinek,**
Insbruck, Museumstrasse 26. 584

Naročajte novi jubilej-
ni cenik s koledarjem
za ure, zlatino in
srebrnino,
tudi po pošti prosto.
Za gg. ženske in
neveste
največja izbira.

Fr. Čuden v Ljubljani

nasproti frančiškanske cerkve.

Pozor! Priporoča se na novo urejena Pozor!

trgovina čevljev

A. Schweitzer, Ljubljana, Prešernova ulica št. 48.

Popolnoma novo blago iz najboljših tovarov. Čevlji po meri. Popravila po
zmernih cenah. Gumijevi podpetniki se prodajajo in pritrjujejo. Izdelovanje
in popravila lovskih in turističnih čevljev. Pravi ameriški čevlji.
582 Pristne ruske galoše po zelo nizki ceni. Telovadni čevlji.

Važno! Za diake posebno nizke cene. Važno!

Angleško skladišče oblek

O. Fernatovič

Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča ravnočkar došlih
5000 komadov najnovejše
:: damske konfekcije ::
po primerno nizkih cenah.

Vabilo na subskripcijo

na 1500 prioritetnih delnic po K 200.—, = nom. K 300.000.—

„Adrija“ delniške pivovarne.

Jadranska banka v Trstu in gospoda Peter in Jurij Liebman, kot koncesionari spreminijo že od 1. 1820 obstoječo tržaško
eksportno pivovarno in tvornico slada R. Liebman v Senožečah, v delniško družbo s polno vplačanim delniškim kapitalom

K 1,000.000.—,

kateri se razdeli v 2500 polno vplačanih prvotnih in v 2500 polno vplačanih prioritetnih delnic à K 200.— nom.

Dosedanja lastnika omenjene pivovarne prevzema vse prvotne delnice (K 500.000.— nom.).

Od prioritetnih delnic se je podpisalo privatnim potom že K 200.000 nom.

a ostalih K 300.000 nom. se bode javno subskribiralo.

Glasom pravil nove družbe odpade od izkazanega čistega dobička najprvo

5% dividenda na prioritetne delnice

medtem ko se morebitni prebitok razdeli na do 5%, no dividendo prvotnih delnic in morebitno superdividendo na oboje delnice.

Subskripcijski kurz znaša

K 210.— za prioritetno delnico à K 200.— nom.

Ker participirajo delnice na uspehu družbe že od 1. oktobra 1911, je plačati 5%, tekoče obresti od nominalnega zneska od

1. oktobra 1911 do vplačanja subskribiranega zneska. **Uspehi aglo-dobiček se po odbitku subskripcijskih stroškov doda rezor-**

vnuemu zakladu nove družbe.

Subskripcijske prijave bodo sprejemali nižje navedeni zavodi od 19. do 26. februarja 1912.

Pri subskripciji je plačati za vsako podpisano delnico K 100.— v gotovini, medtem ko je ostanek plačljiv po dokončani

reparticiji, katere izid se bo subskribentom naznanil, najpozneje do 31. maceda 1912.

Subskripcijska mesta:

Trst: Jadranska banka, kakor tudi njene podružnice v Ljubljani in Opuzi.

Dubrovnik: Hrvatska vjersijska banka in njene podružnice v Splitu, Šibeniku in Zadru (kot bodoče podružnice

Jadranske banke).

Vsa eventualna pojasnila daje Jadranska banka v Trstu, kakor tudi pivovarna sama.

TRST, v februarju 1912.

Jadranska banka
Peter Liebman
Jurij Liebman
kot koncesionari.

Za majev termin iščete dve
gospodični pri boljši rodbini (v bližini
sodnije) večjo

nemeblvano sobo s hrano.

Ponudbe na upravištvu „Slovenskega
Naroda“, šifra: „Soba“. 575

Hiša v Ljubljani,

v kateri se nahaja gostilniška obrt, se
zaradi gospodarjeve bolezni po jako
ugodnih plačilnih pogojih proda. Vpra-
šanja pod „M. S. S.“ na uprav-
ništvu „Slov. Naroda“. 568

Ženitev.

Mlad, izobražen trgovec v Slov.
delu Štajerske, jako soliden, dobro-
srčen iz dobre rodbine, prijetne zu-
nanosti, lastnik dobro ideoče trgovine
z mešanim blagom, z lepim zemljiš-
čem, išče v zakon pridne, domače
vzgojene, vesele, zdrave, simpatične
deklece lepega vedenja, stara 22-30
let, ki bi imela veselje do trgovine,
ker se želi tam nje sodelovanje.
Premoženja najmanj 20.000 K. Naj-
strožja tajnost častna zadeva. Prosi
se za sliko, ki se vrne.
Ponudbe pod šifro „**Breda**“ na
uprav. „Slov. Naroda“. 558

Priporočamo našim
gospodinjam

KOLINSKO CIKORIJO

iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani

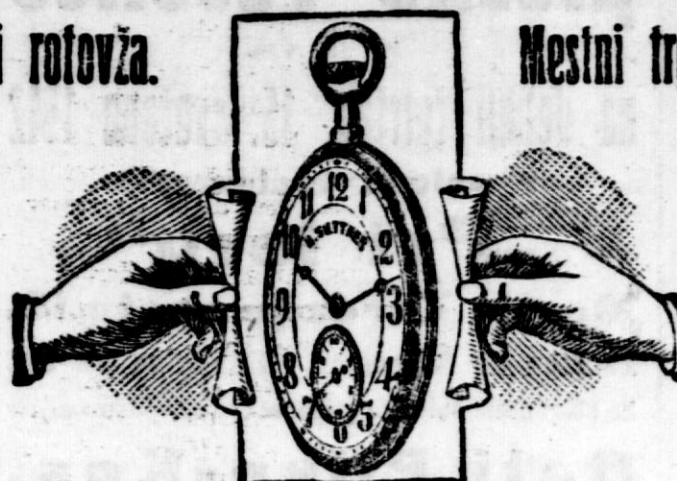
Odda se takoj v Selenburgovi ulici št. 6
srednjevelik ulični lokal
s poleg ležecim prostorom za skladišče,
pripraven za trgovino oz. za obrt.

Klobuke
cilindre
in čepice
v najnovejših
fasonah in v veliki izbiri
pripadajoča
IVAN SOKLIČ.
Pod Trnovo št. 2. Postaja električne železnice.

Prva največja eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg št. 25, nasproti rotovža.

Nudim svojo veliko
izbiro draguljev,
zlatnine, srebrnine
in vseh v stroko spa-
dajočih predmetov.

Mestni trg št. 25, nasproti rotovža.

Cene brez konku-
rence. P. n. odje-
malcem se priporo-
čam za vsa zadevna
naročila.

Sprejme se gospodična

srednje starosti,
nekoliko vajena v trgovini ter knjigovodstvu.
Pogojno se da hrana in stanovanje.
Ponudbe na urav. »Slovenskega
Naroda« pod »Knjigovodkinja«.

Tapetnik

Dragotin Puc

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 16
na dvorišču, levo

se priporoča za vsa v to stroko spada-
joča dela Velika izber zgotovljenih

divanov
otomanov in modrocev.

Tehnični biro in stavbno podjetje

Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne)

izdeluje:

Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne)

: Beton, železobeton,
mostove, stropne, dvo-
rane, zaziidke turbin.

Strokovna izvršitev
vseh vrst načrtov,
prevzete zgradb,
tehnična mnenja.

: Vodovodi, električne:
centrale, turbine, mlini,
žage, opekarne,
moderne apnenice.

: Obisk strokovnih:
inženirjev na željo.

Narodna knjigarna.

Kralj Matjaž.

Zgodovinska povest; spisal Fr. Remec.
Cena 2 K, s pošto K 2-20.

Pravkar je izšla v drugi izdaji pre-
krasna zgodovinska povest »Kralj
Matjaž«, ki spada med najbolj čitane
knjige in po kateri občinstvo vedno
znova vprašuje.

Čez trnje do sreče.

Spisal Senčar.

Cena broš. K 1-20, vez. K 2-20,
s pošto 20 v več.

Zelo zanimiv roman, poln interesantnega
dejstva.

Rdeči smeh.

Spisal Leonid Andrejev.

Preložil Vladimir Levstik.

Cena broš. K 1-40, vez. K 2-40,
s pošto 20 v več.

V tem »odlomku najdenega rokopisa«
so popisane strahote vojne in iz nje
porajajoče se pijanosti krvi in blaznosti.

Brodkovski odvetnik.

Spisal V. Beneš-Sumavsky.

Cena broš. K 1-30, vez. K 2-30,
s pošto 20 v več.

Ta odlični roman podaja zanimivo in
pretresljivo sliko iz narodnega življenja
in prica, kako nemška žena uničevalno
vpliva na slovanskega moža.

Undina.

Spisal André Theuriot.

Cena 30 v, s pošto 10 v več.

Eden najljubeznivejših francoskih pisa-
teljev je v tej knjigi podal dražestno
povest, ki jo je svetovna kritika uvrstila
med nesmrtna dela.

V študentovskih ulicah.

Roman; spisal Fr. Remec.

Cena broš. K 1-30, vez. K 2-30,
s pošto 20 v več.

To je gniljiv roman iz ljubljanske
preteklosti, slika življenje iz tedanjih
malomeščanskih in gosposkih krogov,
tragedija dekleta, ki je vzraslo v Stu-
dentovskih ulicah, a je pogledalo v
aristokratske kroge Gospodskih ulic
in to poplačalo s svojo življensko srečo.

Libera nos a malo.

Zgodovinski roman; spisal Vladimir Vesel.
Cena K 1-40, vez. K 2-20, s pošto
20 v več.

Koncem 15. stoletja se je pripravil na
Slovenskem kmetijski punt. Kmetstvo
ljudstvo je takrat strahovito trpelo in
vrih tega so duhovske in posvetne oblasti
trpinčile ljudstvo zaradi domnevanega
čarovništva. Ponekod so požgali vse pre-
bivalce kake vasi, ker so bili osumljeni
čarovništva. Vse to nam popisuje pisatelj
v tem veleznanimivem romanu.

Zadnji rodovine Benalja.

Spisal Fr. Remec.

Cena K 1-30, s pošto K 1-70.

Veleznanimiv zgodovinski roman iz časa
rokovnjaškega gibanja na Kranjskem.

Ljubezen in junaštva strahopetnega praporščaka.

Cena —30 v, vez. K 1-60, s pošto
20 v več.

Ta mična ljubezenska povest se je ob-
činstvu prav posebno prikupila. Dejanje
se vrši za časa zadnje avstrijsko-turške
vojne, ki jo je vodil princ Evgen. V
povesti je popisano, kako izvrši straho-
peten človek obdobjanja vredna junaštva,
samo da bi se opral pred tisto, ki jo ljubi.

Strahovalci dveh kron.

Spisal Fr. Lipič.

Cena broš. K 2-—, vez. K 4-—, s
pošto 40 v več.

Veleznanimiv roman iz časa velikih bojev
med pomorskimi razbojniki, turškim ce-
sarstvom in beneško republiko.

Aleš iz Razona.

Spisal Ivan Cankar.

Cena broš. K 1-30, vez. K 2-30,
s pošto 20 v več.

Najbolj ljudska in ena najlepših povesti,
kar jih je spisal Cankar.

Ljubezen Končanove Klare.

Roman; spisal Fr. Remec.

Cena broš. K 1-30, vez. K 2-30,
s pošto 20 v več.

Ozadje tega romana je zgodovinsko.
Dejanje se vrši v Ljubljani in njeni
okolici v časih Napoleonove Ilirije, v
krogu francoskih in domačih aristo-
kratov, med katere je stopilo slovensko
dekletko, ki v svetosti svoje ljubezni do-
prinese plemenite žrtve, dokler se na-
posled tudi njej ne nasmeje sreča

Mali lord.

Spisal F. H. Burnett.

Cena broš. K 1-60, vez. K 2-60,
s pošto 20 v več.

To knjigo vesolja, kakor je kritika ime-
novala to presčno povest, so po izgledu
mestnega šolskega nadzornika sprejeli v
šolske knjižnice vsi šolski voditelji, ki
jim je res mar, da mladina kaj dobrega čita.

Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu.

Spisal Valentin Zup.

Cena K 3-—, s pošto K 3-20.

To je najpopolnejše in najtemeljitejšo
delo o narodnem gospodarstvu v sloven-
skem jeziku. Ta knjiga je absolutno po-
trebna za vsakega, kdor deluje na na-
rodnogospodarskem polju, zlasti za vsa-
kega posojilničarja.

Zaljubljeni kapucin.

Vesela povest iz ljubljanske preteklosti.

Cena broš. K 1-—, vez. K 1-80,
s pošto 10 v več.

Kdor se hoče prav od srca na-
smejati, naj čita to knjigo, ki je polna
drastične komike in prešernega hu-
morja.

Ljubljana • Prešernova ulica 7 • Ljubljana